

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare

www.qpz.gov.al

Akte të papublikuara

Ekstra 35

2009

Vendime të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut

Vendim i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, datë 29.7.2008	Aplikimi nr.37959/02 “Çështja Xheraj kundër Shqipërisë”	3
Vendim i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, datë 3.2.2009	Kërkesa nr.45264/04 “Çështja Hamzaraj kundër Shqipërisë” nr.1.....	13
Vendim i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, datë 3.2.2009	Aplikimi nr.12306/04) “Çështja Nuri kundër Shqipërisë” .	19
Vendim i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, datë 3.2.2009	Ankesa nr.19206/05 “Çështja Dauti kundër Shqipërisë”...	24
Vendim i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, datë 24.3.2009	Kërkesëpadia nr. 2141/03 “Çështja Vrioni dhe të tjerët kundër Shqipërisë”.....	31

GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT
ÇËSHTJA “XHERAJ KUNDËR SHQIPËRISË”
(Aplikimi nr.37959/02)

VENDIM
STRASBURG
29 KORRIK 2008
PËRFUNDIMTAR
1.12.2008

Ky vendim do të marrë formë të prerë në rrethanat e parashikuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund t’u nënshtrohet rishikimeve editoriale.

Në çështjen “Xheraj kundër Shqipërisë”,
Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (seksioni i katërt), i përbërë nga trupi gjykues:
Lech Garlicki, kryetar,
Ljiljana Mijović,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi, gjyqtarë
dhe Lawrence Early, sekretar.
Pas shqyrtimit të çështjes në seancë të mbyllur më 8 korrik 2008,
jep vendimin e mëposhtëm, i cili është miratuar në të njëjtën datë.

PROCEDURA

1. Çështja filloi me depozitimin e aplikimit (nr.37959/02) kundër Republikës së Shqipërisë në Gjykatë, sipas nenit 34 të Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore (Konventa) nga një nënshtetas shqiptar z. Arben Xheraj (ankuesi), më 20 shtator 2002.

2. Ankuesi u përfaqësua nga z. D. Bengasi, avokat që ushtron profesionin në Tiranë. Qeveria Shqiptare (Qeveria) u përfaqësua nga agjentët e saj, z. S. Puto dhe znj. S. Meneri.

3. Ankuesi, në bazë të neneve 6 §§ 1 dhe 3 të Konventës, pretendon se procesi për rishikimin e vendimit për pafajësinë e tij, i cili mori formë përfundimtare, kishte qenë i padrejtë, pasi as ai dhe as avokati i tij nuk ishin informuar për seancat gjyqësore dhe si rezultat, ata nuk kishin qenë në gjendje të mbronin çështjen. Pa dhënë shkaqe, ankuesi pretendon shkelje të nenit 10 të Konventës. Së fundmi ai u ankua për shkelje të parimit të *ne bis in idem*, parashikuar në nenin 4 të protokollit nr.7, pasi në vendimin e saj të datës 20 qershor 2001 Gjykata e Lartë parashikonte një sanksion të dytë për të njëjtën vepër penale, atë të vrasjes.

4. Më 8 shtator 2005, kryetari i seksionit të katërt të Gjykatës vendosi që ta njoftonte Qeverinë për aplikimin. Sipas dispozitave të nenit 29 § 3 të Konventës u vendos që të shqyrtohej themeli i aplikimit në të njëjtën kohë me pranueshmërinë e tij.

5. Si ankuesi, ashtu edhe Qeveria depozituan vëzhgime me shkrim (rregulli 59 § 1).

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

6. Ankuesi ka lindur në vitin 1970 dhe aktualisht po vuan dënimin në burgun e Viçencës në Itali.

A. Proceset që çuan në dënimin e ankuesit

7. Në vitin 1995 zyra e prokurorisë së qytetit të Durrësit e akuzoi ankuesin për vrasje, mbi bazën e provave të babait të viktimës, i cili deklaroi se para se të vdiste viktima i kishte thënë se ankuesi ishte një ndër vrasësit. Hetimi në lidhje me tre të dyshuar të tjerë u ndërpre.

8. Babai i ankuesit, kur u mor në pyetje nga policia, deklaroi se ankuesi kishte udhëtuar për në Itali me dy persona të tjerë ditët kur ishte kryer vrasja.

9. Më 27 nëntor 1996, ankuesi, *in absentia*, u deklarua fajtor për veprën penale të vrasjes, të parashikuar në nenin 76 të Kodit Penal dhe u dënua me 20 vjet heqje lirie nga Gjykata e Apelit të Durrësit. Ankimimi i tij në Gjykatën e Kasacionit të asaj kohe u deklarua i papranueshëm më 10 mars 1997.

B. Proceset që çuan në deklarimin e ankuesit të pafajshëm

10. Pas nënshkrimit të një autorizimi nga babai i ankuesit më 10 dhjetor 1997, sipas nenit 450 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), avokati i ankuesit kërkoi rishikimin gjyqësor të vendimit të gjykatës së apelit me anë të një kërkesë që mbante të njëjtën datë. Aplikimi për rishikim gjyqësor arriti në gjykatën e rrethit më 11 dhjetor 1997.

11. Në kërkesën për rishikim gjyqësor deklarohet se kishin dalë prova të reja në favor të ankuesit. Së pari, nga raporti i autopsisë, dilte se viktimja ishte qëlluar me thikë në zemër dhe kishte vdekur menjëherë, si rrjedhim, nga pikëpamja shkencore, viktimja nuk kishte qenë në gjendje të komunikonte. Së dyti, dy dëshmitarë deklaruan se ata kishin udhëtuar që herët në mëngjes me traget për në Itali në kohën kur kishte ndodhur vrasja.

12. Më 13 dhjetor 1997 ankuesi autorizoi të njëjtin avokat, i cili ishte caktuar nga i ati më 10 dhjetor 1997, për ta përfaqësuar atë në proceset e brendshme gjyqësore.

13. Me anë të një letre të datës 26 gusht 1998 dërguar prokurorit të rrethit, Drejtoria e Hetimit dhe Inspektimit në zyrën e Prokurorit të Përgjithshëm dërgoi dosjen e çështjes së ankuesit dhe shtoi se:

“kërkesa për rishikimin e vendimit plotëson kriteret ligjore”.

Ajo i kërkoi prokurorit të rrethit të shqyrtonte objektivisht provat e reja që do t'i çoheshin gjykatës së rrethit.

14. Prokurori i rrethit, i cili rezultoi të ishte i njëjti person që kishte marrë pjesë në gjykimin e parë, mori pjesë në proces dhe kërkoi rrëzimin e çështjes në përputhje me nenin 328 (dh) të Kodit të Procedurës Penale, i cili thotë që çështja mund të rrëzohet “nëse rezulton se i pandehuri nuk e ka kryer veprën penale ose nëse nuk provohet se ai e ka kryer veprën penale.”

15. Më 27 nëntor 1998, Gjykata e Rrethit të Durrësit e deklaroi aplikimin e ankuesit për rishikimin e vendimit të papranueshëm. Gjykata vendosi për themelin e çështjes dhe pas shqyrtimit të provave të reja dhe pas marrjes parasysh të kërkesës së zyrës së prokurorit, rrëzoi vendimin e gjykatës së apelit të datës 27 nëntor 1996 (shih paragrafin 9 më lart) dhe e deklaroi të pafajshëm ankuesin më 14 dhjetor 1998 (vendimi i pafajësisë).

16. Kundër vendimit nuk u bë asnjë ankimim brenda afatit të parashikuar prej 10 ditëve dhe si rezultat, vendimi u bë përfundimtar më datë 24 dhjetor 1998.

C. Kërkesa e prokurorit për leje për rivendosje në afat

17. Më 8 tetor 1999, prokurori në Gjykatën e Apelit të Durrësit (prokurori i apelit) depozitoi një kërkesë për leje për rivendosje në afat kundër vendimit të pafajësisë në Gjykatën e Rrethit të Durrësit. Prokurori i apelit deklaroi si bazë të kërkesës së tij mangësitë e vëna re në lidhje me prokurorin e rrethit. Duke iu referuar nenit 26 § 1 të Kodit të Procedurës Penale rreth dorëheqjes së një prokurori në rastet e mungesës së paanshmërisë, përmbajtja e të cilit i referohet dorëheqjes së një gjyqtari sipas nenit 17 të Kodit të Procedurës Penale, prokurori i apelit pretendonte se prokurori i rrethit që kishte marrë pjesë në proceset e gjykimin të parë nuk duhet të kishte marrë pjesë dhe në procesin e rishikimit të vendimit. Neni 17 § 1 (c) i Kodit të Procedurës Penale parashikon se një gjyqtar duhet të japë dorëheqjen “kur ai ka dhënë këshilla ose ka shprehur mendim rreth subjektit të procesit.”

18. Prokurori i apelit argumentonte se familja e viktimës, e cila kishte qenë palë e dëmtuar në proces, nuk ishte informuar për procesin e pafajësisë në përputhje me nenin 137 të Kodit të Procedurës Penale. Prokurori i apelit u vu në dijeni për vendimin e pafajësisë në një datë të paspecifikuar para fundit të shtatorit të vitit 1999, kur ankimi i familjes së viktimës për pafajësinë u ishte dërguar autoriteteve të tjera.

19. Më 21 tetor 1999, Gjykata e Rrethit të Durrësit, në mungesë të ankuesit dhe në prani të avokatit mbrojtës të caktuar kryesisht, pavarësisht nga ekzistenca e një avokati mbrojtës të

përzgjedhur nga ankuesi (shih paragrafin 12 më lart), i dha leje prokurorit që të apelonte jashtë afatit normal kohor.

20. Në një datë të paspecifikuar, avokati i caktuar kryesisht për procesin në Gjykatën e Rrethit të Durrësit, e apeloj çështjen në Gjykatën e Apelit të Durrësit duke sfiduar vendimin e lartpërmendur, pasi ankuesi nuk ishte njoftuar dhe vendimi nuk i ishte shërbyer atij në përputhje me nenin 414 të Kodit të Procedurës Penale. Ndërkohë, në përputhje me vendimin e gjykatës së rrethit të datës 21 tetor 1999, prokurori i apelit depozitoi një ankesë kundër vendimit të pafajësisë.

21. Më 15 dhjetor 1999, Gjykata e Apelit të Durrësit rrëzoi kërkesën e avokatit të caktuar kryesisht me arsyetimin se vendimi që e lejon prokurorin të apelojë jashtë afatit kohor, nuk është subjekt ankimi sipas nenit 147 § 5 të PKK-së, pasi ai nuk shënon fundin e procesit penal. Ajo rrëzoi gjithashtu dhe kërkesën e prokurorit, pasi ai nuk i është njoftuar shprehimisht/qartësisht ankuesit në përputhje me nenin 414 të KPP-së. Në një datë të paspecifikuar prokurori e çoi çështjen në Gjykatën e Lartë.

22. Më 19 prill 2000, seksioni penal i Gjykatës së Lartë rrëzoi vendimin e Gjykatës së Apelit të Durrësit të datës 15 dhjetor 1999. Ajo identifikoi që kërkesat në lidhje me njoftimin e vendimeve gjyqësore për avokatin e caktuar kryesisht të ankuesit ishin plotësuar, përderisa ankuesi konsiderohej i larguar. Si rezultat, gjykata pranoi kërkesën e prokurorit për rivendosje në afat kundër vendimit të pafajësisë dhe ia ktheu çështjen Gjykatës së Apelit të Durrësit për rishqyrtim.

D. Apeli i vonuar i prokurorit

23. Në përputhje me parashtrimet e prokurorit të apelit në Gjykatën e Apelit të Durrësit, pafajësia duhej të deklarohet e pavlefshme për sa kohë që provat e reja të paraqitura nga ankuesi, dhe në rast se ato e pajisin ankuesin me një alibi, ishin depozituar shumë vonë. Për më tepër, prokurori që kishte marrë pjesë në procesin e rishikimit të vendimit gjyqësor kishte marrë pjesë dhe në gjykimin fillestar. Së fundmi, pretendohet se avokati i ankuesit nuk kishte të drejtë të fillonte procesin për rishikim vendimi, pasi ankuesi kishte nënshkruar një autorizim dy ditë pas depozitimit të aplikimit për rishikim vendimi.

24. Më 18 dhjetor 2000, Gjykata e Apelit të Durrësit konfirmoi arsyetimin e parashtruar në vendimin e pafajësisë të datës 14 dhjetor 1998 dhe rrëzoi kërkesën e prokurorit. Avokati i caktuar kryesisht u njoftua për vendimin. Në një datë të paspecifikuar, duke cituar të njëjtat arsye apeli që kishte depozituar në Gjykatën e Apelit të Durrësit, prokurori e ankoi çështjen në Gjykatën e Lartë, duke pretenduar se vendimi i pafajësisë ishte i pavlefshëm.

25. Më 20 qershor 2001, seksioni penal i Gjykatës së Lartë la në fuqi shkaqet e apelit të prokurorit, dhe, duke vendosur për themelin e çështjes, anuloi vendimin e pafajësisë. Ajo arsyetoi se ishin shkelur dispozitat e KPP-së në lidhje me kapacitetin juridik të avokatit të ankuesit për të depozituar një aplikim për rishikim vendimi më 11 dhjetor 1997. Ajo vuri re se avokati ishte caktuar të vepronte nga ankuesi më 13 dhjetor 1997, d.m.th. 2 ditë pas depozitimit të kërkesës në gjykatën e rrethit. Gjykimi iu njoftua avokatit të caktuar kryesisht.

26. Në vitin 2002, ankuesi, i cili që prej vitit 1999 e në vijim ka vuajtur dënimin e lëshuar nga gjykatat italiane me 16 vjet heqje lirie në burgun e Viçencës (Itali) për trafikim ndërkombëtar droge, u njoftua për vendimin e Gjykatës së Lartë, që kishte çuar në rishikimin e pafajësisë së tij, pas një kërke të autoriteteve shqiptare për ekstradimin e tij.

E. Procesi në Gjykatën Kushtetuese

27. Më 13 shkurt 2002 avokati i caktuar nga ankuesi, i cili kishte vepruar në emër të tij në procesin e rishikimit të vendimit (shih paragrafin 1 më lart) depozitoi një ankesë në Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar cenim të së drejtës kushtetuese të ankuesit për gjykim të drejtë dhe shkelje të nenit 6 §§ 1 dhe 3 (a) dhe (c) të Konventës.

28. Në parashtrimet para gjykatës, ankuesi pretendonte se proceset e gjykatave të brendshme nuk kishin qenë të rregullta, me arsyetimin se as ai dhe as avokati mbrojtës i zgjedhur prej tij nuk ishin informuar për kryerjen e proceseve dhe se ai kishte pretenduar të ishte larguar pavarësisht nga fakti se ai kishte caktuar një avokat, aftësia juridike e të cilit formon bazën e ankesës së prokurorit kundër pafajësisë.

29. Për më tepër, ankuesi parashtrroi se në lidhje me faktin se autoritetet shqiptare kishin trajtuar dy kërkesa për autoritetet italiane për ekstradimin e tij në Shqipëri, kishte arsye të besoj se

autoritetet shqiptare kishin pasur mundësinë e njoftimit për kryerjen e proceseve dhe të ofrimit të vendimeve të gjykatës për të.

30. Në lidhje me themelin e çështjes që çoi në anulimin e pafajësisë së tij, ankuesi pretendon se kapaciteti juridik i avokatit të tij nuk e lejonte këtë gjë, pasi më datën 10 dhjetor 1997 babai i tij e kishte autorizuar avokatin ta përfaqësonte ankuesin para gjykatave kombëtare në proceset për rishikim vendimi dhe se ai e kishte konfirmuar autorizimin më datë 13 dhjetor 1997.

31. Më 26 prill 2002, Gjykata Kushtetuese vendosi të deklaronte *de plano* ankimin e ankuesit si të papranueshëm, pasi ai nuk ishte në juridiksionin e saj.

II. LEGJISLACIONI DHE PRAKTIKA E BRENDASHME

A. Kushtetuta e Shqipërisë

32. Kushtetuta e Shqipërisë, në pjesët e saj përkatëse, parashikon se:

Neni 31

Gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë:

a) të vihet në dijeni menjëherë dhe hollësisht për akuzën që i bëhet, për të drejtat e tij, si dhe t'i krijohet mundësia për të njoftuar familjen ose të afërmit e tij;

b) të ketë kohën dhe lehtësitë e mjaftueshme për të përgatitur mbrojtjen e vet;

c) të ketë ndihmën pa pagesë të një përkthyesi, kur nuk flet ose nuk kupton gjuhën shqipe;

d) të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komunikojë lirisht dhe privatisht me të, si dhe t'i sigurohet mbrojtja falas, kur nuk ka mjete të mjaftueshme;

e) t'u bëjë pyetje dëshmitarëve të pranishëm dhe të kërkojë paraqitjen e dëshmitarëve, të ekspertëve dhe të personave të tjerë, të cilët mund të sqarojnë faktet.

Neni 32

1. Askush nuk mund të detyrohet të dëshmojë kundër vetvetes ose familjes së vet dhe as të pohojë fajësinë e tij.

2. Askush nuk mund të deklarohet fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme.

Neni 33

1. Kushdo ka të drejtë të dëgjohet para se të gjykohet.

2. Nga kjo e drejtë nuk mund të përfitojë personi që i fshihet drejtësisë.

Neni 34

Askush nuk mund të dënohet më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale dhe as të gjykohet sërish, me përjashtim të rasteve kur është vendosur rigjykimi i çështjes nga një gjykatë më e lartë, sipas mënyrës së parashikuar me ligj.

Neni 42 § 2

“Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. ”

Neni 43

Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.

Neni 142 § 3

“Strukturat shtetërore respektojnë vendimet gjyqësore.”

Neni 131

“Gjykata Kushtetuese vendos: ...

f) gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave;”

B. Kodi i Procedurës Penale

33. Pjesët përkatëse të Kodit të Procedurës Penale (KPP) që ishin në fuqi në atë kohë, parashikojnë si më poshtë:

34. Neni 26 § 1 i KPP-së i kërkon një prokurori të japë dorëheqjen kur ka arsye për të dyshuar për anshmëri në rastet e parashikuara në nenin 17 të KPP-së. Neni 17 i referohet dorëheqjes së një gjyqtari nga gjykimi i një çështjeje ekzistuese. Neni 17 § 1 (c) i kërkon një gjyqtari të japë dorëheqjen në rast se ai ka dhënë këshilla ose ka shprehur një mendim për subjektin e procesit.

35. Neni 48 i Kodit të Procedurës Penale (KPP) parashikon se pala e paditur zgjedh avokatin e saj me anë të parashtimeve me gojë në një seancë gjyqësore ose me anë të një autorizimi që dërgohet me postë të regjistruar. Edhe të afërmit e të paditurit mund të zgjedhin një avokat për të përfaqësuar të paditurin që është ndaluar, arrestuar ose gjykuar dhe dënuar me burgim, me anë të metodave të lartpërmendura, në përjashtim të rasteve kur i padituri e ka zgjedhur avokatin e tij.

36. Neni 58 i Kodit të Procedurës Penale (KPP) i jep të drejtë palës së dëmtuar nga një vepër penale ose trashëgimtarëve të tij të kërkojë ndjekjen e autorit të veprës dhe dëmshpërblim. Neni 409 e lejon palën e dëmtuar të depozitojë një ankesë vetë ose nëpërmjet përfaqësuesit të tij ligjor në lidhje me aspektet penale dhe civile.

37. Sipas nenit 147 § 1 të KPP-së, një palë në proces, që nuk ka mundur të ankimojë kundër një vendimi brenda kohës së parashikuar si rezultat i aktiviteteve të paparashikuara ose shkaqe të forcës madhore, mund të kërkojë rivendosje në afat. Sipas nenit 147 § 2, një të padituri të gjykuar në mungesë mund t'i jepet e drejta për rivendosje në afat kundër një vendimi gjykate, nëse ai vërteton se nuk kishte pasur dijeni për vendimin. Sipas nenit 147 § 3 kërkesa për rivendosje në afat duhet të bëhet dhjetë ditë brenda datës kur palët marrin njoftim për vendimin. Sipas nenit 147 § 5, vendimi për rivendosje në afat mund të apelohej në lidhje me vendimin për themelin e çështjes.

38. Sipas nenit 414 mund të depozitohet një ankesë në gjykatën e apelit brenda 10 ditëve duke filluar nga dita e deklarimit ose njoftimit të vendimit.

39. Nenet 449 dhe 451 të KPP-së parashikojnë se rishikimi i vendimit gjyqësor mbi bazën e rrethanave të reja të zbuluara duhet të depozitohet nga njëra palë në proces në të njëjtën gjykatë që ka dhënë vendimin fillestar. Një aplikim i tillë bëhet brenda pesë vjetëve nga dhënia e vendimit të pafajësisë.

LEGJISLACIONI

I. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 §§ 1, 3 (a) dhe (c) TË KONVENTËS

40. Ankuesi u ankua se vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 20 qershor 2001, i dhënë pas pafajësisë së tij përfundimtare, përbënte shkelje të së drejtës së tij për proces të rregullt ligjor dhe se vendimi i pafajësisë, i cili ishte vendim përfundimtar u anulua nga kjo gjykatë. Ai u ankua gjithashtu për faktin se as ai dhe as avokati mbrojtës i zgjedhur prej tij nuk u njoftuan menjëherë për kërkesën e prokurorit për rivendosje në afat kundër vendimit të pafajësisë. Ai u bazua në nenet 6 § 1 dhe 6 § 3 (a) dhe (c) të Konventës, pjesët përkatëse të së cilës parashikojnë:

“1. në përcaktimin e ... çdo akuze penale kundrejt tij, kushdo gëzon të drejtën e të dëgjuarit ... të drejtën ... nga [një] ... gjykatë ...”

...

3. Kushdo i akuzuar për një vepër penale ka këto të drejta minimale:

a) Të informohet menjëherë, në një gjuhë që e kupton dhe në detaje për natyrën dhe shkakun e akuzës së ngritur kundër tij.

...

c) Të mbrohet personalisht ose nëpërmjet ndihmës ligjore të përzgjedhur prej tij, nëse nuk ka mjete të mjaftueshme për të paguar për ndihmë ligjore, t'i ofrohet kjo ndihmë pa pagesë kur kërkohet nga interesat e drejtësisë;"

...

A. PRANUESHMËRIA

41. Qeveria parashtroi se aplikimi ishte i papranueshëm, pasi ai është depozituar jashtë afatit. Për shkak se Gjykata Kushtetuese e kishte deklaruar kërkesën e ankuesit të papranueshme më 26 prill 2002, vendimi i fundit gjyqësor për qëllime të nenit 35 të Konventës në fakt është vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 20 qershor 2001, ndërsa ankuesi e ka paraqitur kërkesën e tij më datë 20 shtator 2002.

42. Në përgjigjen e tij ankuesi parashtroi se apelimi në Gjykatën Kushtetuese është mjet i brendshëm juridik që duhet ezauruar brenda rendit të brendshëm ligjor. Si rezultat, vendimi i Gjykatës Kushtetuese për papranueshmërinë duhet të konsiderohet si vendimi i fundit gjyqësor i brendshëm.

43. Gjykata thekson konstatimet e saj në vendimin për pranueshmërinë për çështjen "Balliu kundër Shqipërisë" (nr. 74727/01), i respektuar dhe në çështjen "Beshiri dhe të tjerët kundër Shqipërisë", (nr. 7352/03, § 32, 22 gusht 2006), ku ajo vendosi se një ankesë në Gjykatën Kushtetuese të Shqipërisë mund të konsiderohet si mjet efektiv që duhet të përdoret për qëllimet e nenit 35 të Konventës kur u ngritën çështjet që lidhen me një proces të rregullt ligjor. Gjykata mendon se nuk ka arsye për të rrëzuar këtë konstatim në rrethanat e çështjes në fjalë.

44. Në fakt ankuesi e përdori këtë mjet. Vendimi i Gjykatës Kushtetuese mban datën 26 prill 2002 dhe ankuesi e depozitoi ankimin e tij në gjykatë më datën 20 shtator 2002. Pra ai ka respektuar afatin prej gjashtë muajsh të parashikuar në nenin 35 të Konventës.

45. Gjykata konstaton se aplikimi nuk është i pabazuar brenda kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Ajo konstaton më tej se aplikimi për asnjë arsye tjetër nuk është i papranueshëm. Si rezultat aplikimi duhet të deklarohet i pranueshëm.

B. Themeli i çështjes

1. Siguria ligjore: rrëzimi i një vendimi përfundimtar

a) Parashtrimet e palëve

46. Ankuesi deklaroi se fillimisht i ati caktoi një avokat të vepronte në emër të tij me anë të një autorizimi të nënshkruar më 10 dhjetor 1997. Ky autorizim u bë pjesë e dosjes së çështjes dhe nuk duhet të injorohet nga gjykatat e brendshme në lidhje me procedurat e njoftimit për ankuesin. Ai shtoi se prokurori nuk kishte arsye ligjore (aktivitete të paparashikuara ose *force majeure*) sipas nenit 147 § 1 të KPP-së për të kërkuar leje për apelim jashtë afatit kohor të përcaktuar kundër vendimit të pafajësisë, i cili ishte vendim përfundimtar, pasi autoritetet gjithnjë ishin bërë të ndërgjegjshme për kërkesën për rishikim gjykimi me anë të letrës së datës 26 gusht 1998 (shih paragrafin 13 më lart).

47. Për sa i përket mospërputhshmërisë së prokurorit të rrethit, i cili më parë kishte marrë pjesë në procesin që kishte çuar në dënimin e ankuesit në vitin 1996, ankuesi argumentoi se mospërputhshmëria e gjyqtarëve nuk zbatohet për prokurorët, nëse ata merrnin pjesë në procese në të njëjtin nivel gjykimi.

48. Qeveria parashtroi se kërkesa e prokurorit për leje për apelim jashtë afatit erdhi si rezultat i shkeljeve procedurale nga ana e gjykatës së rrethit, e cila nuk e kishte njoftuar familjen e viktimës për pafajësinë e ankuesit në mënyrë që ata të mund të kishin të drejtë ankimi kundër vendimit të pafajësisë. Familja e viktimës u vu rastësisht në dijeni të atij vendimi disa muaj më vonë.

49. Sipas mendimit të Qeverisë, një arsye tjetër që çoi në apelimin e vonuar të prokurorit ishte fakti që prokurori që mori pjesë në seancat gjyqësore të pafajësisë në gjykatën e rrethit nuk i informoi eprorët e tij për proceset në fjalë.

50. Qeveria është e mendimit se përderisa legjislacioni i brendshëm parashikon rishikimin e një vendimi gjyqësor, si dhe procedurën për të kërkuar rivendosje në afat, këto hapa nuk mund të konsiderohen si shkelje e parimit të sigurisë ligjore sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

b) Vlerësimi i gjykatës

i. Parime të përgjithshme

51. Gjykata thekson se në kuadrin e preambulës së Konventës, shteti i së drejtës është pjesë e trashëgimisë së përbashkët të shteteve kontraktuese, një ndër aspektet themelore të të cilit është parimi i sigurisë ligjore, i cili kërkon, ndërmjet të tjerash, se kur gjykatat kanë vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i tyre nuk duhet të vihet në pikëpyetje (shih Brumărescu k. Rumanisë [GC], nr 28342/95, § 61, GJEDNJ 1999-VII).

52. Për më tepër, Gjykata vlerëson se kërkesat e sigurisë ligjore nuk janë absolute. Largimi nga parimi justifikohet vetëm nëse një gjë e tillë bëhet e nevojshme nga rrethanat e një karakteri substancial ose detyrues (Ryabykh k. Rusisë, nr. 52854/99, § 52, GJEDNJ 2003-IX) ose kur arsye serioze legjitime janë më me peshë se siguria juridike (shih Bratyakin k. Rusisë (dek.), nr. 72776/01, 9 mars 2006).

53. Thjesht mundësia e rihapjes së një çështjeje penale është *prima facie* në përputhje me Konventën, duke përfshirë dhe garancitë e nenit 6. Duhet të vlerësohet në kuadrin e nenit 4§2 të protokollit nr.7, për shembull, që e lejon shprehimisht një shtet të rihapë një çështje si rezultat i daljes së fakteve të reja ose kur zbulohet një defekt thelbësor në proceset e mëparshme, që mund të kenë ndikim mbi rezultatin e çështjes (shih Nikitin k. Rusisë, nr. 50178/99, § 54-57, GJEDNJ 2004-VIII, dhe Savinskiy k. Ukrainës, nr. 6965/02, § 23, 28 shkurt 2006). Rrethana të posaçme të çështjes mund të dëshmojnë se mënyra aktuale në të cilën përdoret një rishikim dëmton thelbin e një procesi të drejtë gjyqësor. Në veçanti, gjykatës i duhet të vlerësojë nëse, në një rast të caktuar, kompetenca për të nisur dhe për të kryer një [...] rishikim ushtrohet nga autoritetet për të arritur, sa më maksimalisht të jetë e mundur, një balancë të drejtë ndërmjet interesave të individit dhe nevojës për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë penale (shih Bujnița k. Moldovisë, nr. 36492/02, § 21, 16 janar 2007).

54. Konsideratat përkatëse që duhet të merren parasysh në këtë pikë, përfshijnë, në veçanti, efektin e rihapjes dhe proceseve të tjera pasuese mbi situatën individuale të ankuesit dhe nëse rihapja vjen si rezultat i kërkesës së vetë ankuesit, arsyet në bazë të të cilave autoritetet e brendshme revokojnë vendimin përfundimtar në çështjen e ankuesit; përputhshmërinë e procedurës në fjalë me kërkesat e legjislacionit të brendshëm, praninë dhe funksionimin e sigurive procedurale në sistemin e brendshëm ligjor të afta për të parandaluar abuzime të kësaj procedure nga autoritetet e brendshme dhe rrethana të tjera përkatëse të çështjes (Radchikov k. Rusisë, nr. 65582/01, § 44, 24 maj 2007).

ii. Zbatimi i parimeve të sipërpërmendura në çështjen në fjalë

55. Gjykata vë re se në këtë çështje vendimi përfundimtar që e nxjerr të pafajshëm ankuesin për të gjitha akuzat u rishqyrtua dhe u anulua duke i dhënë leje prokurorit për të bërë ankim jashtë afatit kundrejt vendimit të pafajësisë (shih, në ndryshim çështjen, Fadin k. Rusisë, nr. 58079/00, § 34, 27 korrik 2006) dhe kjo pranohet nga të dyja palët. Çështja që ngrihet është nëse mbi bazën e fakteve të çështjes dhe shqyrtimit të proceseve të rishikimit të vendimit autoritetet realizojnë, në nivelin më maksimal të mundshëm, një baraspeshë ndërmjet interesave të ankuesit dhe nevojës për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë penale, duke respektuar në këtë mënyrë nenin 6.

56. Thelbi i kërkesës së prokurorit për leje për apelim jashtë afatit më datë 8 tetor 1999 lidhet me shkeljen e sigurive procedurale në faktin që pala e dëmtuar, d.m.th. familja e viktimës, nuk ishte njoftuar për vendimin e pafajësisë. Gjykata vë re se sipas nenit 58 § 1 të KPP-së, pala e dëmtuar mund ta kërkojë ndjekjen e autorit të veprës dhe dëmshpërblimin e dëmtimit. Sipas nenit 409 të KPP-së, pala e dëmtuar mund të bëjë ankesë, ose vetë ose nëpërmjet përfaqësuesit të tij ligjor, në lidhje me aspektet penale dhe civile.

57. Gjykata shpreh keqardhjen e saj për faktin se gjykata e brendshme nuk përmbushi kërkesat e njoftimit të parashikuara në nenin 137 § 1 të KPP-së. Gjithsesi, ajo vë re se në bazë të dokumenteve të depozituara në dosjen e çështjes, nuk ka tregues që familjes së viktimës t'i jetë dhënë statusi i "palës së dëmtuar". Edhe po të supozohet se familjes së viktimës i është dhënë statusi i "palës së dëmtuar" dhe nëse do të kishte interesa në lidhje me ndonjë aspekt penal ose civil të pretenduar, ata vetë nuk bënë ndonjë ankesë në gjykatën e rrethit as personalisht dhe as nëpërmjet përfaqësuesit të tyre ligjor. Ata nuk bënë as dhe një kërkesë për lejen për rivendosje në afat ose nuk ndërmorën në mënyrë të drejtpërdrejtë asnjë veprim të nevojshëm nëpërmjet ndihmës së zyrës së

prokurorit. Familja e viktimës zgjodhi një tjetër rrugë. Ata depozituan një kërkesë në autoritete të tjera të brendshme, si për shembull në Zyrën e Presidentit të Republikës, autoritete të cilat nuk kishin kompetenca të merrnin asnjë lloj vendimi, përveçse t'ia kalonin ankesën zyrës së prokurorisë.

58. Gjykata nuk e pranon argumentin e Qeverisë se prokurori që mori pjesë në procedurat e pafajësisë, edhe pse kishte marrë pjesë dhe më parë në proceset që kishin përfunduar në dënimin e ankuesit, nuk kishte njoftuar eprorët e tij, duke çuar kështu në mosdepozitimin e një ankese brenda afateve kohore të parashikuara me ligj. Ajo gjykon se gabimet e autoriteteve shtetërore duhet t'i shërbejnë të pandehurit. Me fjalë të tjera, rreziku i ndonjë gabimi të kryer nga autoriteti i prokurorisë, ose edhe nga gjykata, duhet të mbulohet nga shteti; gabimet nuk duhet të paguhen nga individ i përfshirë në çështje (shih më lart Radchikov k. Ruisë, § 50). Për më tepër, nivelet më të larta në zyrën e Prokurorit të Përgjithshëm ishin të ndërgjegjshme për proceset e rishikimit të vendimit gjyqësor siç dëshmohet në letrën e datës 26 gusht 1998 (shih paragrafin 13 më lart).

59. Situata në të cilën vendimi përfundimtar në favor të ankuesit u vu në dyshim dhe u rishikua, mund të ishte shmangur nëse zyra e prokurorisë do të kishte bërë një ankesë të zakonshme brenda afatit kohor 10-ditor të parashikuar me ligj. Në çështjen në fjalë zyra e prokurorit dështoi në ushtrimin e të drejtës së saj për depozitimin e kërkesës së zakonshme dhe lejoi kalimin e afatit ligjor prej 10 ditësh pa e kundërshtuar vendimin e pafajësisë. Kjo zyrë kërkoi leje për rivendosje afati pas më shumë se nëntë muajsh, pasi vendimi në favor të ankuesit ishte bërë përfundimtar dhe i zbatueshëm dhe pas deklarimit të tij të pafajshëm. Kërkesa e prokurorit nuk përmbante informacion në lidhje me datën kur kishte filluar llogaritja e afatit 10-ditor sipas kuptimit të nenit 147 § 3 të KPP-së, dhe as Qeveria nuk ka vënë në pah ndonjë rrethanë përjashtimore që do ta kishte parandaluar zyrën e prokurorit nga bërja e një kërkesë të rregullt në një kohë të arsyeshme.

60. Gjykata vlerëson se argumentet e palëve të përdorura nga prokurori për të justifikuar kërkesën për rivendosje në afat ishin të pamjaftueshme për të justifikuar vënien në pikëpyetje të një vendimi përfundimtar dhe për të përdorur këtë mjet të jashtëzakonshëm. Gjykata është e mendimit se lejimi i kërkesës së prokurorit nuk vendos një baraspeshë ndërmjet interesit të ankuesit dhe nevojës për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë penale.

61. Duke marrë parasysh këto konsiderata, Gjykata është e mendimit se duke i dhënë leje prokurorit për rivendosje në afat, Gjykata e Lartë cenoi parimin e sigurisë ligjore të parashikuar në nenin 6§1 të Konventës. Si rezultat, ka pasur shkelje të këtij neni.

2. “Informohet menjëherë” dhe mbrojtja nga “një ndihmë ligjore e zgjedhur prej tij”.

a) Parashtrimet e palëve

62. Ankuesi ankohet se edhe pse nëpërmjet një avokati të përzgjedhur prej tij, të konfirmuar me atë të autorizimit të datës 13 dhjetor 1997, autoritetet nuk informuan as avokatin e tij, dhe as anëtarët e familjes së tij për proceset e reja, në të cilat prokurorit i ishte dhënë e drejta e rivendosjes në afat, e cila çoi në anulimin e vendimit përfundimtar të pafajësisë, duke e bërë në këtë mënyrë të drejtën e mbrojtjes së vetes me anë të një avokati të zgjedhur prej tij të pamundur.

63. Qeveria në parashtrimin e saj thotë se përderisa ankuesi ishte deklaruar i larguar në drejtim të paditur dhe atij i është caktuar një avokat kryesisht nga gjykata, këtij avokati iu komunikuan vendimet e gjykatave të brendshme për dhënien e së drejtës për rivendosje në afat.

b) Vlerësimi i gjykatës

64. Gjykata thekson që në fillim se kërkesat e paragrafit 3 të nenit 6 duhet të konsiderohen si aspekte të veçanta të së drejtës për proces të rregullt ligjor të garantuar në paragrafin 1 (shih, ndërmjet autoriteteve të tjera, Balliu k. Shqipërisë, nr. 74727/01, § 25, 16 qershor 2005). Në tërësi Gjykatës i kërkohet të shqyrtojë nëse proceset që çuan në rigjykimin e ankuesit, ishin të drejta (shih, ndërmjet autoriteteve të tjera, Vanyan k. Ruisë, nr. 53203/99, § 63-68, 15 dhjetor 2005, Imbrioscia k. Zvicrës, vendimi i datës 24 nëntor 1993, seritë A nr. 275, § 38 dhe S.N. k. Zvicrës, nr. 34209/96, § 43, GJEDNJ 2002-V).

65. Duke pasur parasysh gjetjen për shkeljen në lidhje me anulimin e një vendimi përfundimtar sipas nenit 6 § 1 (shih paragrafin 61 më lart), gjykata vëren se nuk është e nevojshme që të shqyrtohet nëse në këtë çështje ka pasur cenim të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (a) dhe (c).

II. PRETENDIM PËR SHKELJE TË NENIT 10 TË KONVENTËS

66. Ankuesi më tej u ankua për shkelje të nenit 10 pa ofruar asnjë shkak. Neni 10 i Konventës parashikon:

“1. Kushdo ka të drejtën e lirisë së shprehjes, kjo e drejtë përfshin lirinë e shprehjes së opinionëve, të marrjes dhe të ndarjes së informacionit dhe të ideve pa ndërhyrjen e autoritetit publik dhe pavarësisht nga kufijtë. Ky nen nuk i parandalon shtetet nga kërkimi i licencimit për kompanitë e transmetimit, televizive ose kinematografike.

2. Ushtrimi i këtyre lirive, përderisa shoqërohet me detyra dhe përgjegjësi, mund të jetë subjekt i formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose gjobave të tilla të parashikuara në ligj dhe të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurimit kombëtar, integritetit territorial ose sigurisë publike për parandalimin e mungesës së rendit apo krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose moralit, për mbrojtjen e reputacionit ose të drejtave të të tjerëve, për parandalimin e shpërndarjes së informacionit të marrë në mirëbesim ose për ruajtjen e autoritetit dhe paanshmërinë e gjyqësorit.”

67. Gjykata vë re se ankimi i ankuesit mbetet i paprovuar. Përmbajtja e dosjes së çështjes nuk tregon për cenim të të drejtave të ankuesit të parashikuara në këtë dispozitë.

68. Ajo vijon se ankimi është i pabazuar dhe duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 dhe 4 të Konventës.

III. PRETENDIME PËR SHKELJE TË NENIT 4 TË PROTOKOLLIT NR.7 TË KONVENTËS

69. Ankuesi pretendon më tej se vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 20 qershor 2001 ka shkelur parimin *ne bis in idem* të parashikuar në nenin 4 të protokollit nr.7 të Konventës dhe duhet të konsiderohet si një gjykim i dyfishtë për të njëjtën vepër penale. Neni 4 i protokollit nr.7 të Konventës parashikon si më poshtë:

“1. Asnjë nuk ka të drejtë të gjykohet ose të dënohet dy herë në procese penale sipas juridiksionit të të njëjtit shtet për një vepër penale për të cilën ai është deklaruar përfundimisht i pafajshëm ose është dënuar në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të atij shteti.

2. Dispozitat e paragrafit më lart nuk parandalojnë rihapjen e çështjes në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të shtetit në fjalë nëse ka prova të fakteve të reja ose të zbuluara rishtazi, ose nëse ka pasur një defekt thelbësor në proceset e mëparshme, i cili mund të ketë pasur ndikim mbi çështjen.

3. Nga ky nen nuk ka përjashtim sipas nenit 15 të Konventës.”

70. Gjykata vë re se qëllimi i nenit 4 të protokollit nr.7 është që të parandalojë përsëritjen e proceseve penale që kanë përfunduar me vendim përfundimtar. Gjykata thekson se qëllimi i raportit shpjegues të protokollit nr.7 është të ndalohet përsëritja e procesit penal për të cilin ka përfunduar një vendim përfundimtar. Sipas raportit shpjegues të protokollit nr.7, i cili në vetvete i referohet Konventës europiane për vlefshmërinë ndërkombëtare të vendimeve penale, “një vendim është përfundimtar ‘nëse, sipas shprehjes tradicionale, ai ka marrë fuqi *res judicata*. Ky është rasti kur vendimi është i pakthyeshëm, pra kur nuk ka mjete të tjera të disponueshme ose kur palët i kanë shfrytëzuar këto mjete ose kanë lejuar skadimin e afatit kohor pa i përdorur ato’ ” (shih Nikitin, cituar më lart, § 37).

71. Gjykata konstaton se vendimi i pafajësisë i datës 14 dhjetor 1998 u bë përfundimtar më 24 dhjetor 1998, pasi kundër tij nuk u bë asnjë apel brenda afatit prej dhjetë ditësh të parashikuar në ligj (shih paragrafët 16 dhe 38 më lart). Në këtë mënyrë, mbetet të përcaktohet nëse proceset që u zhvilluan pas dhënies së lejes për rivendosje në afat konsiderohen si gjykim i dytë ose si rihapje e proceseve të pafajësisë.

72. Sipas mendimit të gjykatës, neni 4 i protokollit nr.7 e bën të qartë dallimin ndërmjet një ndjekjeje ose gjykimi të dytë, i cili ndalohet nga paragrafi i parë i të njëjtit nen, dhe rihapjes së gjykitimit në raste përjashtimore, gjë që parashikohet në paragrafin e dytë. Neni 4 § 2 i protokollit nr.7 parashikon shprehimisht mundësinë që një individ duhet ta pranojë ndjekjen për të njëjtat akuza, në përputhje me legjislacionin e brendshëm, kur një çështje rihapet pas daljes së një prove të re ose pas zbulimit të një defekti thelbësor në proceset e mëparshme (shih Nikitin, cituar më lart, § 45).

73. Legjislacioni shqiptar i lejonte në atë kohë dhe i lejon ende dhe sot secilës prej palëve në proces penal të kërkojë rivendosje në afat, kur plotësohen kushtet e parashikuara në nenin 147§1 të KPP-së. Subjekti i procesit pas marrjes së lejes për rivendosje në afat mbetet e njëjta akuzë penale për të cilën është dënuar ankuesi. Efekti përfundimtar i lejes për rivendosje në afat është që të rihapet procesi, të rrëzohet vendimi i pafajësisë dhe të përcaktohet akuza penale në vendimin e ri. Pra në një farë mënyre ky proces përbën një formë vijimësie të procesit të mëparshëm (shih Nikitin, cituar më lart, § 45).

74. Si rezultat, Gjykata përfundon se për qëllime të parimit të ne bis in idem, qëllimi i lejes për rivendosje në afat përbënte një përpjekje për të rihapur proceset e mëparshme, dhe jo një "gjykim të dytë". Ajo vijon më tej duke thënë se nuk ka pasur shkelje të nenit 4 § 1 të protokollit nr. 7 të Konventës.

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

75. Neni 41 i Konventës parashikon se:

"Nëse gjykata konstaton se ka pasur shkelje të Konventës dhe të protokolleve të saj dhe nëse legjislacioni i brendshëm i palëve të larta kontraktuese lejon vetëm riparim të pjesshëm, gjykata, nëse është e nevojshme, akordon dëmshpërblim të drejtë për palën e dëmtuar."

A. Dëmi

76. Në bazë të nenit 57, pretendon 31 euro për çdo ditë burgu, në bazë të vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 20 qershor 2001 në lidhje me dëmet materiale.

77. Qeveria e kontestoi pretendimin e tij.

78. Gjykata nuk sheh ndonjë lidhje shkakore ndërmjet shkeljes dhe dëmit material të pretenduar. Ankuesi po vuan dënimin me 16 vjet heqje lirie në Itali, vendim ky i lëshuar nga gjykatat italiane për trafikim ndërkombëtar droge (shih paragrafin 26) në kohën kur vendimi i pafajësisë së tij u anulua nga Gjykata e Lartë më 20 qershor 2001. Burgimi i tij në Itali nuk kishte ardhur si rezultat i vendimit të Gjykatës së Lartë të Shqipërisë në vitin 2001.

79. Ankuesi pretendon nga 30 000 deri në 100 000 dollarë amerikanë (USD) në lidhje me dëmet jomateriale. Ai pretendon se anulimi i vendimit të pafajësisë dhe dënimi i tij kishin çuar në shumë presion dhe tension për të. Ai ia lë në dorë gjykatës të përcaktojë shumën e saktë.

80. Qeveria e kontestoi pretendimin e tij.

81. Gjykata rithekson se shkelja e Konventës e identifikuar në çështjen në fjalë ka ardhur si rezultat i anulimit të pafajësisë së ankuesit. Pavarësisht nga natyra përfundimtare e gjykimit që e shpalli atë të pafajshëm, ai ishte dënuar në kundërshtim me parimin e sigurisë ligjore. Gjykata është e mendimit se ankuesit duhet t'i jetë shkaktuar stres dhe tension si rezultat i anulimit të vendimit të Gjykatës së Rrethit të datës 14 dhjetor 1998 (shih Bujnița k. Moldovisë, cituar më lart, § 28). Gjithsesi, shumën e kërkuar është ekstreme. Duke bërë vlerësimin e saj mbi një bazë të barabartë, ajo i akordon ankuesit 2000 euro për dëme jomateriale.

82. Gjithsesi, Gjykata vë re gjithashtu se ankuesi vazhdon të jetë subjekt i pasojave të anulimit të vendimit të 14 dhjetorit 1998. Ajo është e mendimit se forma më e përshtatshme e kompensimit për situatën e vazhdueshme do të ishte konfirmimi i vendimit përfundimtar të pafajësisë nga autoritetet dhe heqja e dënimit që është në shkelje të Konventës duke filluar që prej asaj dite (shih Bujnița, cituar më lart, § 29).

B. Kostot dhe shpenzimet

83. Ankuesi pretendoi dhe 10 000 euro për kostot dhe shpenzimet për gjykatat e brendshme dhe për Gjykatën e Strasburgut.

84. Qeveria e kontestoi këtë pretendim.

85. Në bazë të praktikës së Gjykatës, një ankues ka të drejtë të marrë rimbursim për kostot dhe shpenzimet e tij vetëm për atë kohë sa dëshmohet se ato janë kryer dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme në masë (shih, për shembull, Nilsen dhe Johnsen k. Norëay [GC], nr. 23118/93, § 62, GJEDNJ 1999-VIII).

86. Në çështjen në fjalë, duke pasur parasysh mungesën e dokumenteve mbështetëse, Gjykata e kundërshton pretendimin për kosto dhe shpenzime në proceset penale dhe për proceset para Gjykatës së Strasburgut.

C. Interesat e mospagesës

87. Gjykata është e mendimit se interesi i mospagesës duhet të bazohet në nivelin marxhinal të huadhënies së Bankës Qendrore Europiane, mbi të cilin duhen shtuar tre për qind.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT:

1. Deklaron aplikimin të pranueshëm në lidhje me pretendimet që kanë të bëjnë me nenin 6§1 veçmas dhe në lidhje me nenin 6 § 3 (a) dhe (c) të Konventës sipas nenit 4 të protokollit nr.7 të Konventës, dhe deklarën pjesën tjetër të aplikimit të papranueshme.

2. Vendos se nuk ka shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

3. Vendos se nuk ka nevojë të shqyrtohet ankesa sipas nenit 6 § 3 (a) dhe (c) të Konventës.

4. Vendos se nuk ka shkelje të nenit 4 të protokollit nr.7 të Konventës.

5. Vendos:

a) se shteti i paguan ankuesit, brenda tre muajve nga data kur ky vendim bëhet përfundimtar sipas nenit 44 § 2 të Konventës, 2 000 euro (dy mijë euro) për dëme jomateriale, plus çdo tatim të aplikueshëm, konvertuar në monedhën e shtetit palë në proces me kursin e këmbimit në datën e pagimit;

b) se nga data e përfundimit të afatit tremujor të përmendur më lart deri në pagesën e shumës, paguhen interesa të thjeshta mbi këtë shumë në një nivel të barabartë me nivelin marxhinal të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre për qind.

6. Rrëzon pjesën e mbetur të pretendimeve të ankuesit.

I hartuar në anglisht dhe i njoftuar me shkrim më 29 korrik 2008, në përputhje me rregullin 77§§2 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.

Lawrence Early
Sekretar

Lech Garlicki
Kryetar

**GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT
ÇESHTJA “HAMZARAJ KUNDËR SHQIPËRISË”
(NR.1) (KËRKESA NR.45264/04)**

**VENDIM
STRASBURG
3 SHKURT 2009**

Ky vendim do të konsiderohet përfundimtar në rrethanat e përcaktuara nga neni 44§2 i Konventës. Vendimi mund t'i nënshtrohet rishikimit editorial.

Në çështjen e “Hamzaraj kundër Shqipërisë” (nr.1),

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (seksioni i katërt), të mbledhur në seancë të përbërë nga:

Nicolas Bratza, president

Giovani Bonello,

David Thor Bjorgvinsson,

Jan Sikuta,

Paivi Hirvela,

Ledi Bianku,

Nebojsa Vucinic, gjykatës

dhe Lawrence Early, sekretar i seksionit,

duke shqyrtuar privatisht më 13 janar 2009,

paraqesin vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në të njëjtën datë.

PROCEDURA

1. Çështja lindi në bazë të kërkesës (nr.45264/04) kundër Republikës së Shqipërisë, depozituar pranë Gjykatës sipas nenit 34 të Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore (Konventa) nga ana e një shtetasi shqiptar, znj Afërdita Hamzaraj (kërkuesi) më 27 nëntor 2004.

2. Kërkuesi, të cilit i është siguruar ndihmë ligjore, u përfaqësua nga z. S. Puto, një avokat që ushtron aktivitetin në Tiranë. Qeveria Shqiptare (Qeveria) u përfaqësua me anë të agjentit të tyre, znj. S. Meneri.

3. Kërkuesi pretendoi në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës dhe nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës një shkelje të të drejtave të saj të pronësisë, duke pasur parasysh neglizhimin e zgjatur të autoriteteve për të zbatuar një vendim administrativ, ku urdhërohet kompensim në natyrë ose nëpërmjet bonove shtetërore/thesarit. Kërkuesi gjithashtu u ankua për kohëzgjatjen e seancës në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

4. Më 25 qershor 2006, presidenti i seksionit të katërt të Gjykatës vendosi ta njoftojë Qeverinë mbi kërkesën. Në bazë të parashikimeve të nenit 29 § 3 të Konventës, u vendos të shqyrtoheshin të vërtetat e aplikimit dhe në të njëjtën kohë të pranimit të tij.

5. Kërkuesi dhe Qeveria respektivisht depozituan vërejtje të mëtejshme me shkrim (direktiva 59 § 1).

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

6. Kërkuesi lindi më 1926 dhe banon në qytetin e Vlorës.

7. Më 30 janar 1995, Gjykata e Rrethit të Lushnjës njohu ekzistencën e së drejtës së pasurisë të babait të aplikuesit mbi një ngastër toke me madhësi 576 metra katrorë të lokalizuar në qytetin e Lushnjës (vendim për vërtetim fakti). Vendimi hyri në fuqi dhe mori formën përfundimtare më 13 shkurt 1995.

8. Aplikuesi, në vijim të aktit/ligjit të kthimit dhe kompensimit të pasurisë (tani e tutje “Ligji i pasurisë”), depozitoi një kërkesë pranë komisionit të kthimit dhe kompensimit të pasurive të Lushnjës (tani e tutje Komisioni) duke kërkuar kthimin e pasurisë së dikurshme.

9. Me anë të një vendimi të 21 marsit 1996, Komisioni pranoi të drejtën e pronësisë së aplikuesit dhe të pesë trashëgimtarëve të tjerë të babait të saj mbi ngastrën e tokës me madhësi 576 metra katrorë të lokalizuar në qytetin e Lushnjës. Mbi bazën e dokumentacionit në zotërim të tij, Komisioni gjykoi se kthimi i pasurisë së dikurshme ishte i pamundur për shkak se ajo ishte e zënë. Prandaj, Komisioni vendosi që aplikuesi të kompensohej në natyrë ose në formën e bonove shtetërore/thesarit në bazë të seksionit 16 të ligjit të pasurisë. Komisioni urdhëroi autoritetet e rrethit të merrnin masat e nevojshme me qëllim zbatimin e këtij vendimi.

10. Më 2004, mbas dështimit të autoriteteve për të zbatuar vendimin e Komisionit, aplikuesi kërkoi që autoritetet e rrethit të përcaktonin shumën e kompensimit që do t'i akordohej në lidhje me pasurinë e saj.

11. Autoritetet ende nuk janë pajtuar me detyrimin e tyre.

II. LIGJI PËRKATËS KOMBËTAR

12. Ligji përkatës kombëtar është përshkruar i detajuar në “Driza kundër Shqipërisë” (nr.33771/02, §§ 33-44, ECHR 2007-... (fragmente) dhe “Ramadhi dhe të tjerët kundër Shqipërisë” (nr.38222/02, §§ 22-30, 13 nëntor 2007).

LIGJI

I. SHKELJE TË PRETENDUARA TË NENIT 6§1 TË KONVENTËS

13. Aplikuesi u ankua mbi dështimin e autoriteteve për të zbatuar në mënyrë efektive vendimin e Komisionit për ta kompensuar në natyrë ose në formën e bonove shtetërore/thesarit. Ajo gjithashtu ngriti edhe një ankesë tjetër mbi kohëzgjatjen e plotë të seancës së moszbatimit. Ajo u mbështet në nenin 6 § 1 të Konventës, i cili për sa i përket çështjes, parashikon:

“Në përcaktimin e detyrimeve dhe të drejtave të tij civile ... kushdo gëzon të drejtën për një seancë ... të drejtë shqyrtimi brenda një periudhe të arsyeshme ... nga ana e një ... gjykate ...,”

A. Moszbatimi i vendimit të Komisionit të 21 marsit 1996

1. Pranueshmëria

a) Paraqitjet e palëve

14. Qeveria kundërshtoi kompetencën *rationale temporis* të Gjykatës për të shqyrtuar pretendimin e aplikuesit për sa kohë që vendimi i Komisionit u realizua para se Konventa të hynte në fuqi në Shqipëri. Qeveria gjithashtu kundërshtoi zbatueshmërinë e nenit 6 § 1 të Konventës për masa administrative të vendosura me anë të vendimit të Komisionit më 21 mars 1996.

15. Qeveria pretendoi se aplikuesi nuk kishte shteruar të gjitha mundësitë e brendshme për sa i përket moszbatimit të vendimit të Komisionit. Qeveria ishte e mendimit se aplikuesi nuk kishte bërë kërkesë pranë autoriteteve të brendshme/kombëtare, nuk kishte depozituar ndonjë ankesë pranë Komisionit Shtetëror të Kthimit dhe Kompensimit të Pasurisë (zëvendësuar nga Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pasurisë, duke u mbështetur në ligjin e pasurisë të vitit 2006) dhe as që kishte filluar ndonjë proces gjyqësor lidhur me moszbatimin e vendimit të Komisionit.

16. Aplikuesi pohoi se vendimi i Komisionit, i cili pranoi të drejtën e saj mbi pasurinë, ishte i ngjashëm me një vendim gjykate për sa u përket rrethanave që krijoi. Ajo parashtrroi se nuk ekzistonte asnjë mundësi e brendshme/kombëtare lidhur me zbatimin e vendimeve të Komisionit, të cilat përcaktonin kompensimin *in lieu* /në vend të pasurisë origjinale. Ajo konstatoi se në 2004 u ishte drejtuar pa sukses autoriteteve të rrethit mbi shumën e kompensimit që do t'i paguhej në bazë të vendimit të Komisionit.

b) Vlerësimi i gjykatës

17. Gjykata përsërit se është kompetente për të shqyrtuar çështje duke filluar nga 2 tetori 1996, datë në të cilën hyri në fuqi në Shqipëri Konventa. Megjithatë, Gjykata mundet të marrë në konsideratë fakte/raste para datës së ratifikimit për sa kohë që raste të tilla mund të konsiderohen se kanë krijuar një situatë e cila shtrihet përtej kësaj date ose mund të ketë lidhje për të kuptuar fakte/raste që kanë ndodhur mbas asaj date (Broniowski kundër Polonisë (dhjetor) {GC}, nr.31443/96, § 74, ECHR 2002-X).

18. Në rastin aktual, më 2 tetor 1996, vendimi i Komisionit i 21 marsit 1996 nuk pajtohej me Konventën. Deri më sot dhe gjatë 12 viteve që nga data e miratimit të saj, vendimi i Komisionit nuk është zbatuar ende. Për sa kohë që ankesat e aplikuesit iu drejtohen akteve dhe pjesëve të lëna jashtë të shtetit shqiptar lidhur me implementimin e dhënies së të drejtës për një masë kompensuese të siguar në bazë të ligjit shqiptar, një e drejtë e cila vazhdoi të ekzistonte mbas datës 2 tetor 1996 dhe ekziston akoma edhe sot, Gjykata zotëron autoritet kalimtar për të shqyrtuar aplikimin (shiko Broniowski, cituar më sipër, § 76). Prandaj Gjykata hedh poshtë kundërshtimin e Qeverisë mbi papajtueshmërinë e saj *ratione temporis*.

19. Për sa i përket kundërshtimit të Qeverisë lidhur me zbatueshmërinë e nenit 6§1 të Konventës, Gjykata vëren se një kundërshtim i tillë u hodh poshtë në vendimin e gjykatës në çështjen “Ramadhi dhe të tjerë kundër Shqipërisë” (cituar më sipër, §§ 35-37). Gjykata nuk shikon arsye tjetër për të arritur në një konkluzion ndryshe në çështjen në fjalë. Prandaj ajo hedh poshtë kundërshtimin e Qeverisë.

20. Për sa i përket kundërshtimit të Qeverisë lidhur me mosshkrimin e mundësive të brendshme/kombëtare nga ana e aplikuesit, Gjykata kujton përfundimin/konkluzionin e arritur prej saj në gjykimin e çështjes “Ramadhi dhe të tjerë...” (cituar më sipër, §§ 50-51), ku u pa se nuk ekzistonte një zgjidhje/mundësi efektive që do të mundësonte zbatimin e vendimeve të Komisionit. Prandaj Gjykata nuk pranon kundërshtimin e Qeverisë.

21. Gjykata gjykon se kjo ankesë nuk duket se është keqdashëse, dhe as e papranueshme bazuar në arsye të tjera brenda kuptimit të nenit 35 të Konventës. Prandaj Gjykata e deklaroi ankesën të pranueshme.

2. Cilësitë e çështjes

a) Paraqitjet e palëve

22. Qeveria pretendon se procesi i kthimit dhe kompensimit të pasurisë ishte i mbushur me vështirësi veçanërisht kur pasuria e shpronësuar/konfiskuar është përdorur për qëllime publike. Konkluzioni i një procesi të tillë kompleks është kushtëzuar dhe ndërthurur me përfundimin e proceseve të tjera që parashikonin/rregullonin të drejtën e pasurisë. Qeveria argumenton se aplikuesi

mbeti pasiv në përpjekjet e saj për ta bërë të mundur zbatimin e vendimit të Komisionit dhe se ajo nuk shteroi të gjitha mundësitë/zgjidhjet e brendshme siç parashikohet në ligjin e pasurisë.

23. Aplikuesi pohon se moszbatimi i vendimit të Komisionit shkaktoi një shkelje të së drejtës së saj për t'iu drejtuar gjykatës. Ajo pretendon se nuk i është ofruar asnjëherë mundësia e kompensimit në natyrë ose në formën e bonove shtetërore/thesarit pavarësisht kushteve të qarta të vendimit të Komisionit të datës 21 mars 1996. Aplikuesi shtoi se në vitin 2004 ajo nuk pati sukses për të kontaktuar autoritetet e rrethit mbi çështjen e kompensimit. Megjithatë, ajo theksoi faktin se një personi i cili ka përfituar një vendim të zbatueshëm kundër shtetit si pasojë e një çështjeje gjyqësore të suksesshme, nuk duhet t'i kërkohej të mjaftohet/drejtohet masave zbatuese me qëllim ekzekutimin e vendimit (shiko "Metaxas kundër Greqisë", nr.8415/02, § 19, 27 maj 2004).

b) Vlerësimi i Gjykatës

24. Parimet e përgjithshme sipas nenit 6§1 të Konventës lidhur me moszbatimin e vendimeve të Komisionit janë përcaktuar në gjykimin e çështjes "Ramadhi dhe të tjerë.." (cituar më sipër, §§ 45 et seq).

25. Gjykata vëren se vendimi i Komisionit i 21 marsit 1996 urdhëroi kompensimin në natyrë ose nëpërmjet bonove shtetërore/thesarit për t'u paguar *in lieu*/në vend të ngastrës origjinale të tokës. Ai vendim nuk është kundërshtuar para një gjykate dhe mbetet ende në fuqi.

26. Gjykata vëren se, pavarësisht nëse vendimi përfundimtar për t'u ekzekutuar merr formën e një vendimi gjyqësor ose të një vendimi nga ana e një autoriteti administrativ, ligji i brendshëm/kombëtar, si dhe Konventa parashikon që vendimi të zbatohet. Asnjë hap nuk është ndërmarrë për të zbatuar vendimin e Komisionit në favor të aplikuesit (shiko "Ramadhi dhe të tjerë...", cituar më sipër, § 49).

27. Prandaj, Gjykata arrin në përfundimin se është shkelur e drejta e aplikuesit për t'iu drejtuar gjykatës në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

B. Kohëzgjatja e seancës gjyqësore

1. Pranueshmëria

28. Në 13 dhjetor 2006 aplikuesi paraqiti një ankesë të re në bazë të nenit 6§1 mbi kohëzgjatjen e seancave gjyqësore veçanërisht lidhur me moszbatimin e vendimit të Komisionit të vitit 1996.

29. Qeveria parashtroi se aplikuesi nuk kishte nisur asnjëherë ndonjë seancë gjyqësore pranë gjykatave vendore lidhur me ankesën në fjalë.

30. Gjykata kujton përfundimin e arritur në gjykimin e saj të çështjes "Gjonboçari dhe të tjerë kundër Shqipërisë" (nr.10508/02, §§ 80-82, 23 tetor 2007), kur konstatoi se nuk ekzistonin zgjidhje/mundësi reale në sistemin ligjor vendor për sa i përket ankesës mbi kohëzgjatjen e seancave gjyqësore. Prandaj, aplikuesi çlirohet nga detyrimi për të shteruar zgjidhjet/mundësitë e brendshme/vendore.

31. Gjykata gjykon se ankesa në fjalë nuk shfaqet e pabazuar brenda kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Për më tepër ajo nuk gjen arsye të tjera për të vendosur se kjo pjesë e aplikimit është e papranueshme dhe prandaj e deklaroi ankesën të pranueshme.

2. Cilësitë

32. Aplikuesi u ankua rreth kohëzgjatjes së paarsyeshme të masave zbatuese, të cilat kanë zgjatur më shumë se 12 vjet. Ajo ia atribuoi këtë vonesë autoriteteve vendore, të cilat kanë dështuar në sigurimin e kompensimit *in lieu*/në vend të pasurisë së dikurshme.

33. Gjykata gjykon se ankesa tashmë është adresuar në kontekstin e arsyetimit dhe vendimit që nuk është zbatuar dhe mendon se nuk është e nevojshme të shqyrtohen këto fakte përsëri nëpërmjet prizmit të kërkesës së "kohëzgjatjes së arsyeshme" të nenit 6 § 1 të Konventës.

II. SHKELJA E PRETENDUAR E NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR.1 TË KONVENTËS

34. Aplikuesi u ankua se mosrealizimi i kompensimit shkaktoi një shkelje të nenit 1 të protokollit 1 të Konventës e cila parashikon:

"Çdo person juridik apo fizik gëzon të drejtën e zotërimit në paqe të pasurive të tij. Askush nuk privohet nga pasuritë e tij përveçse për interesa publikë dhe kushtëzuar nga dispozita ligjore dhe parimet e përgjithshme të ligjit ndërkombëtar.

Dispozitat e lartpërmendura, megjithatë, nuk cenojnë në asnjë mënyrë të drejtën e shtetit për të zbatuar ligje të tilla, ashtu siç i gjykon të nevojshme për të kontrolluar përdorimin e pasurisë në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagesën e taksave dhe kontributeve ose ndëshkimeve të tjera.”.

A. Pranueshmëria

35. Gjykata gjykon se ankesa në fjalë nuk shfaqet e pabazuar brenda kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Më tej gjykata gjykon se nuk janë konstatuar arsye të tjera për ta deklaruar këtë pjesë të aplikimit të papranueshëm dhe si pasojë e deklaroi ankesën të pranueshme.

B. Cilësitë

1. Paraqitjet e palëve

36. Qeveria pohon se nuk ka pasur shkelje të së drejtës së aplikuesit kundrejt pasurisë pasi shteti nuk ka ndërhyrë në mënyrë të tepruar. Qeveria mbajti qëndrimin e saj që aplikuesi duhet të kishte shteruar të gjitha burimet/mundësitë vendore lidhur me të drejtën e saj për kompensim.

37. Aplikuesi pretendoi se moszbatimi i vendimit të komisionit i cili i kishte njohur asaj të drejtën e kompensimit *in lieu*/në vend të pasurisë origjinale përbënte një shkelje të së drejtës së saj kundrejt pasurisë. Aplikuesi vazhdoi se vendimi i Komisionit, i cili nuk ishte kundërshtuar dhe ishte finalizuar, duhet të gjykohej si si vlerë/aset dhe si pasojë një e drejtë pronësie.

2. Vlerësimi i Gjykatës

38. Parimet e përgjithshme sipas nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës janë përcaktuar në rastin e gjykimit të çështjes “Ramadhi dhe të tjerë...” (cituar më sipër, §§ 67-71 dhe §§ 75-79).

39. Gjykata vëren se aplikuesit iu njoh e drejta për kompensim për arsye të vendimit të Komisionit të vitit 1996 i cili ishte përfundimtar. Kështu që, për qëllime të shqyrtimit të ankesës, gjykata e konsideron pretendimin e aplikuesit të bazuar sa duhet në ligjin vendor për t’u kualifikuar si një “vlerë” e zbatueshme në bazë të nenit 1 të protokollit nr.1.

40. Gjykata vëren se kjo ankesë lidhet me ankesën e shqyrtuar sipas nenit 6 § 1 lidhur me dështimin për të zbatuar vendimin e Komisionit (shiko paragrafët 24-27 më sipër). Mbi bazën e çështjes gjyqësore të krijuar, Gjykata konstaton se ndërhyrja i takon të shqyrtohet në bazë të fjalisë së parë të paragrafit të parë të nenit 1 të protokollit nr.1, e cila përcakton parimin e zotërimit në paqe të pasurisë në terma të përgjithshëm (shiko, p.sh. “Burdov kundër Rusisë”, nr.59498/00, § 40, ECHR 2002-III, “Jasiuniene kundër Lituanisë”, nr.41510/98, § 45, 6 mars 2003; “Sabin Popescu kundër Romanisë”, nr.48102/99, § 80, 2 mars 2004; dhe “Beshiri dhe të tjerë kundër Shqipërisë”, nr.7352/03, § 99, 22 gusht 2006; “Ramadhi dhe të tjerë kundër Shqipërisë”, cituar më sipër, § 77).

41. Gjykata duhet si pasojë të përcaktojë nëse u vendos një ekuilibër i drejtë ndërmjet kërkesave të interesave të përgjithshëm të komunitetit dhe kërkesave për mbrojtjen e të drejtave themelore të individit. Në rrethanat e rastit urgjent, Gjykata thirret për të vendosur nëse kohëzgjatja gjatë së cilës autoritetet vendore nuk arritën t’i paguanin aplikuesit kompensimin duke çrregulluar ekuilibrin dhe nëse kohëzgjatja vendosi një detyrim të tepërt mbi aplikuesin.

42. Gjykata vëren se ajo tashmë e ka shqyrtuar këtë çështje në gjykimin e saj në rastin e “Ramadhi dhe të tjerë”, cituar më sipër, §§ 79-84. Duke vërejtur se Qeveria nuk ka paraqitur fakte bindëse për të justifikuar dështimin e autoriteteve vendore gjatë kaq shumë viteve për të përcaktuar shumën përfundimtare të kompensimit për t’iu paguar aplikuesit, Gjykata nuk shikon ndonjë arsye për të arritur një konkluzion tjetër në rrethanat e rastit urgjent.

43. Prandaj, në këtë rast, është shkelur neni 1 i protokollit nr.1 të Konventës.

III. ZBATIMI I NENEVE 46 DHE 41 TË KONVENTËS

A. Neni 46 i Konventës

44. Neni 46 i Konventës parashikon:

“1. Palët Kontraktuese të ngritura ndërmarrin të pajtohen me vendimin përfundimtar të gjykatës në secilin rast kur janë palë.

2. Vendimi përfundimtar i Gjykatës i transmetohet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr zbatimin e tij”.

45. Gjykata përsërit konkluzionin e arritur në rastin “Ramadhi dhe të tjerë...” (cituar më sipër, §§ 90-94) për sa i përket nenit 46 të Konventës. Gjykata nxiti shtetin e paditur të miratojë masa të përgjithshme siç përcaktohet në paragrafët 93 dhe 94 të gjykimit në fjalë.

B. Neni 41 i Konventës

46. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Nëse gjykata konstaton se ka pasur shkelje të Konventës ose protokolleve të saj dhe në rast se ligji i brendshëm i palës kontraktuese të ngritur të interesuar lejon vetëm realizimin e një përmirësimi të pjesshëm, Gjykata, nëse është e nevojshme, akordon plotësim të drejtë ndaj palës së dëmtuar”.

1. Dëmshpërblimi

47. Aplikuesi pretendoi 137 100 euro (eur) për sa i përket dëmshpërblimit në të holla dhe 40320 për sa i përket dëmshpërblimit jo në të holla. Për sa i përket pretendimit për dëmshpërblimin në të holla, aplikuesi paraqiti një vlerësim të kualifikuar/ekspert të pasurisë, i cili vlerësoi vlerën aktuale me 68550 euro dhe humbjen e përfitimeve që nga viti 1996 me 68550 euro.

48. Qeveria nuk paraqiti argumente lidhur me shumën e pretenduar.

49. Gjykata kujton se parimet e përgjithshme të përcaktuara në gjykimin e çështjes “Ramadhi dhe të tjerë...” (cituar më sipër, §§ 98-101) për sa i përket pretendimeve të nenit 41.

50. Gjykata konsideron, në rrethanat e çështjes, se pagesa e kompensimit që i korrespondon vlerës së ngastrës së tokës me madhësi 576 metra katrorë, me masë interesi për të reflektuar humbjen përkatëse nga përdorimi i ngastrës së tokës në fjalë, do ta vendoste aplikuesin sa më shumë që të jetë e mundur në një situatë të ngjashme me situatën në të cilën ajo do të ishte në rast se nuk do të kishte pasur shkelje të Konventës.

51. Duke vërejtur se në seancat para Gjykatës aplikuesi nuk veprroi në emër të pesë trashëgimtarëve të tjerë dhe në mungesë të të dhënave që tregojnë se ajo është trashëgimtarja e vetme e pasurisë dhe duke marrë në konsideratë madhësinë në zotërimin e saj dhe duke e vlerësuar mbi baza të barabarta, Gjykata i akordon aplikuesit shumën prej 12500 eurosh për sa i përket dëmshpërblimit në të holla.

52. Për sa i përket dëmshpërblimit jo në të holla, Gjykata, duke vendosur mbi baza të barabarta, i akordon aplikuesit shumën prej 5000 eurosh.

2. Kostot dhe shpenzimet

53. Aplikuesi, i cili përfitoi 850 euro si ndihmë ligjore nga Këshilli i Europës lidhur me prezantimin e çështjes së saj, kërkoi 4000 euro për shpenzimet ligjore të shkaktuara në seancat gjyqësore vendore dhe seancat gjyqësore të Strasburgut. Ajo nuk paraqiti një ndarje të detajuar për të provuar pretendimin e saj për kostot dhe shpenzimet.

54. Sipas ligjit të Gjykatës për këtë çështje, aplikuesit gëzojnë të drejtën të rimbursohen për kostot dhe shpenzimet vetëm në masën që tregohet se kostot dhe shpenzimet në fjalë janë shkaktuar aktualisht dhe në mënyrë të nevojshme dhe janë të arsyeshme për sa u përket shumave. Për këtë qëllim, direktiva 60 §§ 2 dhe 3 e rregullave të Gjykatës parashikon që aplikuesit duhet të bashkëmbyllin me pretendimet e tyre për një plotësim të drejtë “çdo dokumentacion përkatës mbështetës”, dështimi i së cilës bën që Gjykata “të mund të hedhë poshtë pretendimet plotësisht ose pjesërisht”. Në rastin aktual, duke vërejtur se aplikuesi nuk arriti të paraqesë dokumentacionin përkatës- si p.sh. fatura të specifikuar ose *invois*-në mbështetje të pretendimit të saj, Gjykata nuk cakton ndonjë shpërblim për shpenzimet në fjalë.

3. Interesi i mospagimit

55. Gjykata e mendon të përshtatshme që interesi i mospagimit të bazohet mbi cakun e normës së huadhënies së Bankës Qendrore Europiane së cilës duhet t’i shtohet 3%.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT:

1. E deklaron të pranueshme kërkesën.

2. Gjykon se ka pasur një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës për sa i përket moszbatimit të vendimit të Komisionit të 21 marsit 1996.

3. Gjykon se nuk e konsideron të nevojshme ta shqyrtojë veças ankesën mbi kohëzgjatjen e seancave gjyqësore në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

4. Gjykon se është shkelur neni 1 i protokollit nr.1 të Konventës mbi bazën e moszbatimit të vendimit të Komisionit të 21 marsit 1996.

5. Gjykon:

a) se shteti i paditur duhet t'i paguajë aplikuesit, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi mori formën përfundimtare në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme duke i konvertuar në monedhën e shtetit të paditur me normën e aplikueshme në datën e shlyerjes:

i) 12500 euro (dy mijë e pesëqind euro), plus çdo taksë që mund të aplikohet përsa i përket dëmshpërblimit në të holla;

ii) 5000 euro (pesë mijë euro) plus çdo taksë që mund të aplikohet përsa i përket dëmshpërblimit jo në të holla.

b) se nga skadimi i periudhës së lartpërmendur prej 3 muajsh deri në shlyerje, interesat e thjeshtë janë të pagueshëm mbi shumat e mësipërme në një normë të barabartë me cakun e normës së huamarrjes së Bankës Qendrore Europiane gjatë periudhës së mospagimit plus 3%.

6. Hedh poshtë pretendimin shtesë të aplikuesit për shlyerje të plotë.

Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 3 shkurt 2009 në vijim të direktivës 77 §§ 2 dhe 3 të rregulloreve të gjykatës.

Lawrence Early
Sekretari

Nicolas Bratza
Presidenti

KËSHILLI I EUROPËS ,GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT

ÇËSHTJA

“NURI KUNDËR SHQIPËRISË”

(Nr. i aplikimit: 12306/04)

VENDIM

STRASBURG

3 SHKURT 2009

Ky gjykim do të marrë formë të prerë në përputhje me rrethanat e parashtruara në nenet 44 dhe 2 të Konventës. Mund edhe të redaktohet.

Në çështjen “Nuri kundër Shqipërisë”,

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (seksioni i katërt), e përbërë nga:

Nicolas Bratza, president,

Giovanni Bonello,

David Thor Bjorgvinsson,

Jan Sikuta,

Paivi Hirvela,

Ledi Bianku,

Nebojsa Vucinic, gjyqtarë,

dhe Lawrence Early, sekretar seksioni,

pasi shqyrtoi çështjen me dyer të mbyllura më 13 janar 2009,

mori vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në të njëjtën datë.

PROCEDURA

1. Çështja filloi me depozitimin e një aplikimi kundër Republikës së Shqipërisë (nr.12306/040) pranë Gjykatës, bazuar në nenin 34 të Konventës ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut (Konventa), nga shtetasja shqiptare, zj. Tefta Nuri (aplikuesi), më 18 shkurt 2004.

2. Aplikuesi, të cilit i ishte ofruar ndihmë ligjore, u përfaqësua nga zoti S. Puto, avokat i cili ushtron profesionin në Tiranë . Qeveria e Shqipërisë (Qeveria) u përfaqësua nga zj. S. Meneri.

3. Aplikanti pretendon se është shkelur neni 6§1 i Konventës dhe neni 1 i protokollit nr.1 të Konventës, sepse i është dhunuar e drejta mbi pronësinë, pasi autoritetet nuk kanë zbatuar një vendim administrativ, i cili i akordonte asaj një kompensim në vend të rikthimit të pronës.

4. Më 5 qershor 2006, presidenti i seksionit të katërt të Gjykatës, vendosi ta njoftojë Qeverinë për aplikimin. Bazuar në dispozitat e nenit 29 § 3 të Konventës u vendos të shqyrtohej themeli i aplikimit në të njëjtën kohë me vendimin për pranimin e kërkesës.

5. Aplikuesja dhe Qeveria dorëzuan aplikime shtesë me shkrim (rregulli 59 § 3).

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

6. Aplikuesja ka lindur në vitin 1948 dhe jeton në Tiranë.

7. Aplikuesja ka dorëzuar një aplikim në një datë të paspecifikuar te Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave në Lushnjë (Komisioni), dhe ka kërkuar kthimin e pronës të të afërmit të saj të vdekur, e cila ishte konfiskuar në 1949.

8. Më 22 prill 1994 Komisioni ka mbështetur aplikimin dhe ka njohur të drejtën e pronësisë të aplikueses për dy vila dhe një ndërtesë trikatëshe me sipërfaqje 1 380 metra katrorë dhe një truall me sipërfaqje 540 merta katrorë.

9. Për sa i përket ndërtesës trikatëshe dhe njëres prej vilave, Komisioni vendosi t'i kthejë pronën aplikueses. Për sa i përket vilës tjetër, Komisioni njohu të drejtën e bashkëpronësisë së aplikueses me banorin ekzistues. Megjithatë, meqë nuk ishte e mundur që trualli prej 540 metrash katrorë t'i kthehej aplikueses, Komisioni vendosi t'i jepej kompensim me bono shtetërore me vlerë të barabartë me atë të truallit. Në fund, Komisioni urdhëroi autoritetet ta zbatojnë vendimin.

10. Në një datë të paspecifikuar aplikuesja nisi një padi civile në Gjykatën e Rrethit të Lushnjës kundër pjesës të vendimit të Komisionit që e njëhte njërën nga vilat si pronë të përbashkët dhe kërkoi pronësi të plotë mbi të. Banori i vilës dhe Komisioni u njoftuan për gjyqin.

11. Më 23 janar 1996 gjykata mori vendim në favor të padisë civile të aplikueses dhe njohu pronësinë e plotë mbi vilën. Gjykata nuk mori vendim për pjesën e vendimit të Komisionit që kishte të bënte me kompensimin.

12. Më 10 maj 1996, pas një apelimi nga pala e paditur, Gjykata e Apelit në Tiranë nuk e rrëzoi vendimin e Gjykatës së Rrethit. Duke qenë se vendimi nuk u apelua në Gjykatën e Lartë, ai mori formë të prerë.

13. Në një datë të paspecifikuar, pas zbatimit të vendimit të gjykatës, aplikuesja mori pronat që i ishin dhënë, që do të thotë dy vilat dhe ndërtesën trikatëshe.

14. Në vitin 2004, duke qenë se nuk i ishin dhënë bonot shtetërore, aplikuesja i dërgoi një letër Komisionit, me anë të së cilës i kërkonte një zgjidhje për çështjen e kompensimit për truallin prej 540 metrash katrorë. Letra nuk mori përgjigje.

15. Deri më sot, autoritetet nuk i kanë dhënë kompensim për truallin prej 540 metrash katrorë, pavarësisht nga vendimi i Komisionit.

II. LIGJI I VENDIT

Ligji vendas që lidhet me këtë çështje është përshkruar në detaj në çështjen Driza kundër Shqipërisë (nr.33771/02 § 33-44 dhe KEDNJ 2007 - ... (ekstrakte)), si dhe në “Ramadi etj. kundër Shqipërisë” (nr.38222/02, 22-30, 13 nëntor 2007)

LIGJI

I. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

17. Aplikuesja u ankua se autoritetet nuk kishin zbatuar me efikasitet vendimin e Komisionit, i cili i jepte asaj kompensim. Ajo u bazua te neni 6 § 1 i Konventës, i cili në lidhje me këtë çështje, thotë:

“Në caktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ... çdokush mund të ketë një gjykim të drejtë nga një gjykatë.”

A. PRANUESHMËRIA

1. Pretencat e palëve

18. Qeveria e kundërshtoi aplikueshmërinë e nenit 6 § 1 të Konventës për praktikën administrative për çështjen në fjalë.

19. Qeveria pretendoi se aplikuesja nuk i kishte përdorur të gjitha mundësitë në vend për sa i përket moszbatimit të vendimit të Komisionit. Ata pretenduan se aplikuesja duhet të kishte bërë ankimim pranë Komitetit Shtetëror për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave (zëvendësuar nga Agjencia Shtetërore për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave me anë të ligjit për pronat të vitit 2006) dhe të kërkonte zbatimin e vendimit të Komisionit. Meqë një pjesë e vendimit të Komisionit ishte rikonfirmuar nga gjykatat e vendit, Qeveria pretendoi se aplikuesja duhet t'i kishte përdorur procedurat e zbatimit në përputhje me Kodin e Procedurës Civile.

20. Për sa i përket kundërshtimeve të Qeverisë për mosshkrimin e mundësive në vend, aplikuesja pretendoi se ligji i pronave nuk jepte zgjidhje për rastet e moszbatimit të vendimeve të komisionit që kanë të bëjnë me dhënien e kompensimit në vend të kthimit fizik të pronës.

2. Vlerësimi i gjykatës

21. Për sa i përket kundërshtimit të Qeverisë në lidhje me aplikueshmërinë e nenit 6 § 1 të Konventës, Gjykata vëren se një kundërshtim i ngjashëm është hedhur poshtë në vendimin e gjykatës në çështjen “Ramadhi etj. kundër Shqipërisë” (cituar më lart, §35-37). Gjykata nuk sheh arsye të marrë vendim të ndryshëm në rastin e tanishëm. Si rrjedhim, gjykata nuk e pranon kundërshtimin e Qeverisë.

22. Për sa i përket kundërshtimit të Qeverisë për mosshkrimin e zgjidhjeve në vend nga ana e aplikueses, Gjykata mbështetet në vendimin e saj në çështjen “Ramadhi etj. kundër Shqipërisë” (cituar më lart, §50-51), që konstaton se nuk ka zgjidhje efikase për të zbaruar vendimin e Komisionit. Si rrjedhim, Gjykata hedh poshtë kundërshtimet e Qeverisë.

23. Gjykata konstaton se padia nuk është e pabazuar ose e papranueshme për ndonjë arsye tjetër sipas kuptimit të nenit 35 të Konventës. Prandaj çështja konsiderohet e pranueshme.

B. THEMELI

1. Pretencat e palëve

24. Qeveria pretendoi se procesi i kompensimit ishte kompleks dhe se vështirësitë e procesit vinin për shkak të lëvizjeve masive demografike, ndryshimeve drastike në titujt e pronësisë gjatë regjimit të mëparshëm komunist, mungesës së përvojës dhe procesit të tranzicionit. Ata pretenduan se po bëheshin përpjekje për hartimin e hartave për vlerësimin e pronave. Qeveria nuk paraqiti ndonjë shifër për numrin e qytetarëve që kishin përfutur nga procesi i kompensimit.

25. Aplikuesja pretendoi se moszbatimi i vendimit të Komisionit kishte shkelur të drejtën e saj për ta zgjidhur çështjen në gjyq. Ajo pretendoi se autoritetet nuk kishin dhënë kurrë bono shtetërore si kompensim për pronarët, pavarësisht nga fakti se shteti lëshon bono thesari. Aplikuesja deklaroi se kishte bërë përpjekje për zbatimin e vendimit të Komisionit (shih paragrafin 14, më lart). Duke u zbatuar te precedenti i gjykatës, ajo pretendoi se nuk duhej të kryente procedura zbatimi për një vendim kundër autoriteteve (shih “Metaxas kundër Greqisë” nr.8415/02, § 19, 27 maj 2004).

2. Vlerësimi i gjykatës

26. Parimet e përgjithshme në nenin 6 § 1 të Konventës që kanë të bëjnë me moszbatimin e vendimeve të Komisionit shpjegohen në vendimin “Ramadhi etj. kundër Shqipërisë” (cituar më lart, § 45 e pas).

27. Gjykata konstaton se vendimi i Komisionit i datës 22 prill 1994 urdhëroi pagimin e kompensimit për truallin me përmasa 540 metra katrorë. Ai vendim nuk ishte kundërshtuar kurrë dhe është ende në fuqi.

28. Gjykata vëren se, pavarësisht nga fakti nëse vendimi përfundimtar që do të ekzekutohet merr formën e një vendimi gjyqësor ose të një autoriteti administrativ, ligji vendas, si dhe Konventa kërkojnë zbatimin e tij. Nuk janë marrë hapa për zbatimin e vendimit që Komisioni mori në favor të aplikueses Ramadhi etj. (cituar më lart, § 49).

29. Rrjedhimisht gjykata konkludon se ka pasur dhunim të së drejtës së aplikueses për t'iu drejtuar gjykatës në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

II. PRETENDIMI PER SHKELJE TË NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR.1 TË KONVENTËS

30. Aplikuesja u ankua se mospagimi i kompensimit përbënte shkelje të nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës, i cili shprehet:

“Çdo person fizik ose ligjor ka të drejtë t'i shijojë pronat e tij në paqe. Askujt nuk mund t'i

merret prona, përveç kur bëhet për të mirën e publikut dhe sipas kushteve të caktuara me ligj dhe parimet e përgjithshme të ligjit ndërkombëtar.

Dispozitat pararendëse nuk duhet t'i heqin të drejtën një shteti për të kontrolluar përdorimin e pronës në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagimin e taksave ose kontributeve, ose penalteteve të tjera.”

A. Pranueshmëria

31. Gjykata nuk e konsideron të pabazuar kuptimin e nenit 35 § 3 të Konventës. Gjykata vëren se nuk ka arsye të tjera për ta deklaruar të papranueshme këtë pjesë të aplikimit prandaj e konsideron të pranueshme.

B. THEMELI

1. Pretencat e palëve

32. Qeveria pretendoi se aplikuesja nuk ka pasur kurrë posedim efektiv të pronës. Rrjedhimisht, nuk ka pasur kurrë shkelje të së drejtës së saj mbi pronën. Qeveria pranoi se procesi i kthimit dhe kompensimit nuk mund të ndodhte brenda ditës dhe në mënyrë spontane dhe se vonesat që lidhen me të kanë të bëjnë me procesin e tranzicionit që po kalon vendi.

33. Qeveria pretendoi se aplikuesja nuk ishte ankuar kurrë se vonesat në zbatim i kishin sjellë vështirësi financiare ose sociale. Meqë pjesa tjetër e vendimit të Komisionit ishte zbatuar, moszbatimi i shpërblimit nuk kishte rënduar gjendjen e aplikueses dhe nuk i kishte krijuar asaj probleme joproporcionale.

34. Aplikuesja theksoi faktin se moszbatimi i vendimit të Komisionit për kompensimin e truallit prej 540 metrash katrorë, i cili nuk ishte kundërshtuar, i shkelte asaj të drejtën e pronës.

2. Vlerësimi i Gjykatës

35. Parimet e përgjithshme të nenit nr.1 të protokollit nr.1 të Konventës janë shpjeguar në vendimin “Ramadhi etj.” (cituar më lart, § 67-71 dhe § 75-79).

36. Gjykata vëren se aplikueses i njihet e drejta e kompensimit me anë të vendimit të Komisionit në vitin 1994, i cili ishte i formës së prerë. Si rrjedhojë, për ta shqyrtuar ankesën ajo e konsideron padinë e aplikueses të bazuar në ligjin e vendit dhe një aset të zbatueshëm sipas nenit 1 të protokollit nr.1 (shih, për shembull, “Ramadhi etj.”, cituar më lart, § 71).

37. Gjykata vëren se kjo padi lidhet me atë të shqyrtuar në kuadër të nenit 6 § 1 në lidhje me moszbatimin e vendimit të Komisionit (shih paragrafët 26-29 më lart). Bazuar në precedent, Gjykata konstaton se ndërhyrja mund të shqyrtohet nën fjalinë e parë të paragrafit të parë të nenit 1 të protokollit nr.1, i cili përcakton parimin e gëzimit paqësor të pronës në terma të përgjithshëm (shih, për shembull, “Burdov kundër Rusisë”, nr.59498/00, § 40, KEDNJ 2002-III, “Jasiuniene kundër Lituanisë”, nr.41510/98, § 45, 6 mars 2003, “Sabin Popescu kundër Rumanisë” 48102/99 § 80, 2 mars 2004, dhe “Beshiri etj. kundër Shqipërisë” nr.7352/03, § 99 22 gusht 2006, “Ramadhi etj. kundër Shqipërisë”, cituar më lart, § 77).

38. Gjykata duhet të konstatojë nëse ka pasur një bilanc të drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe kërkesave për mbrojtjen e të drejtave themelore të individit. në rrethanat e kësaj çështjeje, gjykatës iu kërkua të vendosë nëse kohëzgjatja e mospagimit të kompensimit nga autoritetet ndikojnë në këtë balancë dhe nëse kjo ishte barrë e rëndë për aplikuesen.

39. Gjykata vëren se këto çështje i ka shqyrtuar më parë në vendimin e marrë për “Ramadhi etj.”, të cituar më sipër, § 79-84. Duke qenë se Qeveria nuk prezantoi fakte bindëse për të justifikuar mospërcaktimin e shumës së kompensimit nga autoritetet e vendit për një periudhë disavjeçare, Gjykata nuk e sheh të arsyeshme të marrë vendim të ndryshëm për rrethanat e çështjes në fjalë.

40. Bazuar në sa më sipër, në këtë çështje konstatohet shkelje e nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës.

III. ZBATUESHMËRIA E NENEVE 46 DHE 41 TË KONVENTËS

41. Neni 46 i Konventës thotë:

“1. Palët e larta kontraktuese zotohen ta zbatojnë gjykimin përfundimtar të Gjykatës për çështje në të cilën janë palë.

2. Gjykimi përfundimtar i Gjykatës i transmetohet Komitetit të Ministrave, i cili mbikëqyr zbatimin e tij.”

42. Gjykata rithekson konkluzionet e çështjes “Ramadhi etj”. (cituar më sipër, § 90-94) në lidhje me nenin 46 të Konventës. Ajo i kërkon shtetit të paditur të marrë masat e përgjithshme sipas paragrafëve 93 dhe 94 të vendimit në fjalë.

B. Neni 41 i Konventës

43. Aplikuesja kërkoi 141 910 euro për dëmet ekonomike dhe 42 320 euro për dëmet joekonomike. Për sa i përket kërkesës për dëmet ekonomike, aplikuesja paraqiti vlerësimin e një eksperti për pronën, i cili e vlerësoi pronën me 64 500 euro dhe fitimin e munguar që prej vitit 1994 me 77 410 euro.

44. Qeveria nuk paraqiti argumente për shumat e kërkuara.

45. Gjykata rikujton parimet e përgjithshme të përcaktuara në çështjen “Ramadhi etj.”, (të cituar më lart, § 90-94) për sa i përket nenit 46 të Konventës.

46. Gjykata konstaton se në rrethanat e çështjes në fjalë, pagimi i kompensimit që i korrespondon vlerës së truallit prej 540 metrash katorë, me interes, për të reflektuar humbjet nga mospërdorimi i këtij trualli, do ta vendoste aplikuesen në një pozitë më të afërt të mundshme me atë në të cilën do të gjendej në qoftë se nuk do të kishte shkelje të Konventës.

47. Duke pasur parasysh materialin që zotëron dhe duke bërë një vlerësim të balancuar, Gjykata vendos që aplikueses t’i jepet shuma prej 71 500 eurosh për sa u përket dëmeve ekonomike.

48. Për sa u përket dëmeve joekonomike, Gjykata, duke marrë një vendim të balancuar, vendos që aplikueses t’i jepet shuma 5 000 euro.

1. Kostot dhe shpenzimet

49. Aplikuesja, e cila ka marrë 850 euro ndihmë ligjore nga Këshilli i Europës për prezantimin e çështjes së saj, kërkoi 4 000 euro për shpenzimet ligjore në proceset në vendin e saj dhe në Strasburg. Ajo nuk paraqiti një listë të detajuar për të mbështetur kërkesën e saj për kostot dhe shpenzimet.

50. Bazuar në precedentët e gjykatës, aplikuesit mund të rimbursohen për shpenzimet vetëm nëse ato vërtetohen se janë kryer dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme. Për këtë qëllim, rregulli 60 § 2 dhe 3 i rregullores së gjykatës, kërkon që aplikantët të dorëzojnë, së bashku me kërkesat e tyre për shpërblim të drejtë, “çdo dokument mbështetës dhe relevant” ose në rast të kundërt Gjykata “mund të refuzojë kërkesat në tërësi ose pjesërisht”. Në rastin në fjalë, gjykata vëren se aplikuesja nuk paraqiti dokumente – si lista të detajuara ose fatura për të mbështetur kërkesën, dhe vendos të mos jepet shpërblim për këtë zë.

2. Interesi normal

51. Gjykata e konsideron të arsyeshme që interesi normal të bazohet te norma marginale e interesit të Bankës Qendrore Europiane, të cilit i duhet shtuar 3%.

PER KËTO ARSYE, GJYKATA, ME VENDIM UNANIM:

1. Deklaron se aplikimi pranohet.

2. Vendos se ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës për sa i përket moszbatimit të vendimit të Komisionit të datës 22 prill 1994.

3. Vendos se moszbatimi i vendimit të Komisionit të datës 22 prill 1994 përbën shkelje të nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës.

4. Vendos:

a) Shteti i paditur duhet t’i paguajë aplikueses, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi - merr formë të prerë sipas nenit 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme të konvertuara në - monedhën e shtetit të paditur me kursin e datës së pagimit:

i) 71 500 euro (shtatëdhjetë e një mijë e pesëqind euro) dëme ekonomike;

ii) 5 000 euro (pesëmijë euro), plus taksat e aplikueshme, dëme joekonomike;

b) nga data e skadimit të tri muajve të lartpërmendur deri në pagimin e shumës, do të llogaritet interes i thjeshtë për shumat e mësipërme me normë të barabartë me normën marginale të interesit të Bankës Qendrore Europiane, plus 3%.

5. Rrëzon kërkesat e tjera të aplikantes për kompensim të drejtë.
Shkruar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 3 shkurt 2009, sipas rregullit 77 § 2 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.

Lawrence Early
Sekretar

Nicolas Bratza
President

KËSHILLI I EUROPËS
GYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT
ÇËSHTJA “DAUTI KUNDËR SHQIPËRISË”
(ankesa nr.19206/05)

VENDIM
STRASBURG
3 SHKURT 2009

Ky vendim merr formë të prerë në rrethanat e parashikuara në nenin 44 § 2 të Konventës.
Mund t’i bëhen ndryshime editoriale.

Në çështjen Dauti kundër Shqipërisë,
Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Katërt), në Dhomën e përbërë prej:
Nicolas Bratza, President
Lech Garlicki,
Giovanni Bonello,
Ljiljana Mijovic,
Paivi Hirvela,
Ledi Bianku,
Nebojsa Vucinic, gjyqtarë,
Dhe Lawrence Early, kancelar i seksionit,
pas konsultimeve me dyer të mbyllura më 13 janar 2009,
nxjerr vendimin e mëposhtëm që u mor në këtë datë.

PROCEDURA

1. Çështja bazohet në një ankim (nr.19206/05) kundër Republikës së Shqipërisë të paraqitur në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore (Konventa) nga një shtetas shqiptar, z. Ramiz Dauti ankimuesi, më 12 maj 2005.

2. Ankimuesi, të cilit i është dhënë ndihmë ligjore, u përfaqësua nga z. G. Terpo dhe z. R. Islami, avokatë që ushtrojnë aktivitetin në Tiranë dhe Dibër, Shqipëri. Qeveria Shqiptare (Qeveria) u përfaqësua nga agjenti i saj, znj S.Meneri.

3. Ankimuesi u ankua sipas neneve 6 § 1 dhe 13 të Konventës për shkeljen e së drejtës së tij për t’iu drejtuar gjykatës me qëllim që të kundërshtojë vendimet e dhëna nga organet administrative.

4. Me 23 qershor 2005, presidenti i seksionit të katërt të Gjykatës vendosi ta njoftojë Qeverinë për ankimin. Sipas dispozitave të nenit 29 § 3 të Konventës, u vendos të shqyrtohet themeli i ankimit, si dhe pranueshmëria.

5. Ankimuesi dhe Qeveria kanë bërë parashtrime të tjera me shkrim (rregulli 59 § 1).

THEMELI

1. Rrethanat e çështjes

6. Ankimuesi ka lindur në vitin 1947 dhe banon në Tiranë.

7. Më 14 prill 1992, ankimuesi ka pësuar një aksident të rëndë në punë dhe nuk ishte në gjendje të vazhonte punën. Nuk ka informacion të dokumentuar në lidhje me gjendjen shëndetësore të ankimuesit nga 1992 deri më 2001.

A. Procedura para Komisionit Mjekësor i Caktimit të Aftësisë për Punë

8. Ankimuesi u shtrua në spital në një datë të papërcaktuar. Më 13 mars 2001 ai doli nga spitali me një raport mjekësor, që i rekomandonte atij të bënte kërkesë për njohjen e paaftësisë për punë (fletë drejtimi për KEMP) dhe për kompensimet përkatëse.

9. Më 14 mars 2001 ankimuesi bëri kërkesë në Komisionin Mjekësor të Caktimit të Aftësisë për Punë (KMCAP Dibër) – komisioni i qarkut duke kërkuar t'i caktohej shkalla e paaftësisë dhe për t'iu dhënë kompensimi. Me vendim të datës 28 shtator 2001 Komisioni njohu paaftësinë e ankimuesit për punë me efekt nga 14 prilli 1992. Megjithatë, ai vendosi që ai do të ishte i përshtatshëm për kompensimet përkatëse vetëm për periudhën 16 mars 2001 deri më 30 mars 2002 dhe i tha atij kategorinë 4 të statusit të paaftësisë me shkakun se ai konsiderohej të kishte pësuar aksident jashtë pune.

10. Më 1 tetor 2001, ankimuesi bëri ankim në Komisionin Mjekësor të Ankimeve për Caktimin e Paaftësisë për Punë (KMCAP Epror – Komisioni i Ankimeve) duke kundërshtuar pjesërisht vendimin e komisionit të qarkut. Ai argumentoi që, duke pasur parasysh që ai ka pësuar një aksident jashtë pune, komisioni i qarkut i kishte vlerësuar gabimisht rrethanat e çështjes. Ai pretendoi që atij duhej t'i jepej kategoria 2 e statusit të paaftësisë në vend të kategorisë 4.

11. Më 30 janar 2003, Komisioni i Ankimeve e anuloi plotësisht vendimin e komisionit të qarkut. Ai e deklaroi ankimuesin të përshtatshëm për punë dhe të papërshtatshëm për kompensimet e paaftësisë.

B. Gjykimi

1. Gjykimi në lidhje me njohjen zyrtare të aksidentit

12. Në një datë të pacaktuar, ankimuesi i kërkoj Gjykatës së Rrethit Dibër të verifikonte dhe të njihte që aksidenti i datës 14 prill 1992 kishte ndodhur në vendin e tij të punës.

13. Më 30 maj 2003, mbi bazën e deklarimeve me dëshmitarë dhe raporteve mjekësore, Gjykata e Rrethit Dibër konstatoi që ankimuesi kishte pësuar aksidentin më 14 prill 1992 gjatë orëve të punës. Vendimi mori formë të prerë dhe u bë i detyrueshëm më 16 korrik 2003.

2. Gjykimi në lidhje me ligjshmërinë e vendimit të Komisionit të Ankimeve

14. Në një datë të papërcaktuar, ankimuesi filloi çështjen gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Tiranë për të kundërshtuar ligjshmërinë e vendimit të Komisionit të Ankimeve.

15. Më 9 qershor 2003, gjykata e rrethit nuk e pranoi padinë e ankimuesit me shkakun se, në pajtim me seksionin 35 të ligjit të sigurimeve shoqërore, vendimet e Komisionit të Ankimeve janë përfundimtare dhe të formës së prerë dhe nuk i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor (shih paragrafi 24 më poshtë).

16. Ankimuesi bëri ankim më gjykatën e apelit. Ai pretendoi shkeljen e së drejtës së tij për t'iu drejtuar gjykatës me qëllim që të kundërshtonte drejtësinë e procedimit në Komisionin e Ankimit. Përveç kësaj, ankimuesi argumentoi që duke refuzuar të investohej për çështjen, gjykata e rrethit e kishte diskriminuar atë kundërshtuesve të tjerë që, duke kundërshtuar drejtësinë e procedimit para Komisionit të Ankimeve, kishin gjetur ndihmën e gjykatës (shih paragrafët 34 dhe 35 më poshtë).

17. Më 9 tetor 2003, gjykata e apelit mbajti në fuqi vendimin e gjykatës së rrethit, duke konfirmuar që rezultati i procedurës para Komisionit të Ankimit ishte përfundimtar dhe nuk i nënshtrohej shqyrtimit gjyqësor. Në lidhje me ankimin e ankimuesit që ai ishte diskriminuar, kjo konstatoi që gjykata e rrethit e kishte bazuar vendimin e saj në ligj dhe jo në precedentë gjyqësorë. Së fundi, gjykata nuk pranoi argumentin e ankimuesit në lidhje me paaftësinë e pretenduar të anëtarëve të komisionit të ankimeve dhe konstatoi që aftësitë e tyre profesionale janë të pranueshme.

18. Më 5 mars 2004, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë refuzoi një ankim të ankimuesit.

19. Në një datë të papërcaktuar, ankimuesi bëri ankim në Gjykatën Kushtetuese, duke kundërshtuar vendimet e gjykatave më të ulëta. Ai pretendoi shkeljen e së drejtës së tij për t'iu drejtuar gjykatës me qëllim që të kundërshtojë vendimin e Komisionit të Ankimeve para gjykatave vendase dhe për të marrë ndihmë për padrejtësinë e pretenduar gjatë procedimit në komisionin e ankimeve.

Për më tepër, ai kundërshtoi kompetencën e anëtarëve të Komisionit të Ankimeve.

20. Më 23 dhjetor 2004, Gjykata Kushtetuese la në fuqi vendimet e gjykatave më të ulëta.

Gjykata Kushtetuese nuk shqyrtoi ankimin e ankimuesit në lidhje me mungesën e kontrollit gjyqësor të vendimit të komisionit të ankimeve. Ajo vuri në dukje që gjykata e apelit kishte marrë vendim për çështjen e paaftësisë së anëtarëve të komisionit. Ajo doli me përfundimin që ata janë emëruar nga Ministria e Shëndetësisë mbi bazën e aftësive, kualifikimeve dhe eksperiencës së tyre profesionale. Kështu ankimi i ankimuesit ishte i pabazuar.

C. Zhvillime të fundit

21. Më 10 qershor 2005, ankimuesit iu dha një raport mjekësor që i rekomandonte të bënte kërkesë për kategorinë 2 të statusit të paaftësisë (fletëdrejtimi për KEMP). Më 22 korrik 2005, Komisioni i Qarkut Dibër e konstatoi ankimuesin tërësisht të paaftë për punë me efekt nga 16 marsi 2001 dhe i dha atij kompensimet e paaftësisë për periudhën 30 qershor 2005 dhe 30 qershor 2006. Komisioni i Ankimeve, pas ankimit të ankimuesit, e ndryshoi periudhën, kështu që ajo përfshinte 20 nëntor 2005 deri 30 maj 2006.

22. Më 29 qershor 2006, Komisioni i Ankimeve e shtyu statusin e paaftësisë së ankimuesit nga 1 qershor 2006 deri në 1 janar 2007.

23. Me një certifikatë të komisionit të qarkut të datës 21 qershor 2007, paaftësia e ankimuesit u shtri në periudhën nga 1 janar 2007 deri në 1 janar 2008.

II. Ligji dhe praktika e brendshme përkatëse

A. Akti i sigurimeve shoqërore (ligji nr.7703, datë 11 maj 1993, i ndryshuar me ligjin nr.7932 të vitit 1995, ligjet nr.8286 dhe 8392 të vitit 1998, ligjin nr.8575 të vitit 2000, ligjet nr.8776 dhe 8852 të vitit 2001, ligji nr.8889 të vitit 2002, ligjet nr.9058 dhe 9114 të vitit 2003 dhe ligjin nr.9498 të vitit 2006).

24. Akti i sigurimeve shoqërore themeloi Komisionin Mjekësor për Caktimin e Aftësisë për Punë (KMCAP), i cili përcakton paaftësinë e ankimuesit për punë. Seksioni 35 i aktit parashikon që vendimi (i Komisionit) tregon shkaqet e paaftësisë për punë, datën e fillimit dhe shkallën e paaftësisë. Një ankimues mund të bëjë ankim te Komisioni i Ankimeve kundër vendimit të komisionit të qarkut. Vendimi i Komisionit të Ankimeve në lidhje me vlerësimin e paaftësisë për punë është përfundimtar.

25. Seksioni 71 parashikon ngritjen e Institutit të Sigurimeve Shoqërore (ISSH) që rregullon dhe administron sigurimet sociale në vend. ISSH-ja përbëhet nga dy organe kryesore: këshilli administrativ dhe drejtori i përgjithshëm. Këshilli administrativ është organi më i lartë ekzekutiv dhe përbëhet nga dymbëdhjetë anëtarë (gjashtë përfaqësues nga Këshilli i Ministrave – nga Ministria e Financave, Ministria e Punës, Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Drejtësisë, ISSH-ja dhe Banka e Kursimeve -, tre përfaqësues nga organizatat e punëdhënësve dhe tre përfaqësues nga bashkimet profesionale). Drejtori i përgjithshëm zgjidhet nga këshilli administrativ.

26. Seksioni 77 parashikon që këshilli administrativ duhet t'i paraqesë Këshillit të Ministrave, nëpërmjet Ministrisë së Financave, një raport financiar vjetor (të ardhura dhe shpenzime) dhe zërat e buxhetit për ISSH-në.

27. Seksioni 86 parashikon që ankimet kundër vendimeve mbi përfitimet mund të bëhen në drejtoritë rajonale. Ankimet kundër vendimeve të zyrove rajonale mund të bëhen në selinë e ISSH-së dhe pastaj te gjykatat e brendshme.

1. Rregullorja e përbashkët e datës 13 korrik 1995 të ISSH-së dhe Ministrisë së Shëndetësisë mbi organizimin, të drejtat dhe detyrat dhe funksionimin e Komisionit Mjekësor për Caktimin e Aftësisë për Punë (KMCAP – Komisioni).

28. Shtesa të rregullores së përbashkët, ndërmjet dispozitave të tjera seksioni 35 të aktit të sigurimeve shoqërore. Komisioni drejtohet dhe i raporton ISSH-së. Ai operon në nivel rajonal (komisionet e qarkut) dhe në nivel kombëtar (Komisioni i Ankimeve).

29. Komisionet e rajonit (KMCAP) përbëhen nga tre ose pesë mjekë të specializuar nga fushat e kardiologjisë, neurologjisë, psikiatrisë, patologjisë etj., që kanë të paktën pesë vjet eksperiencë, përveç mjekut të ISSH-së. Ata emërohen për një periudhë të pacaktuar kohe nga drejtoritë rajonale të ISSH-së. Emërimi miratohet nga shefi i njësisë së shëndetit, nën mbikëqyrjen e të cilit punojnë mjekët e emëruar. Çdo ndryshim në anëtarësinë e komisioneve rajonale duhet të aprovohet nga ISSH-ja. Puna e anëtarëve shpërblehet në raport me praninë e tyre. Komisioni rajonal shqyrton kërkesën e ankimuesit, dokumentet mjekësore dhe financiare, paaftësinë e personit për

punë dhe nivelin e paaftësisë. Ai vendos për shkakun e paaftësisë, kohën e fillimit dhe kohëzgjatjen dhe mundësinë e rishqyrtimit/rishikimit dhe trajnimit fizik dhe në punë. Komisioni konsideron që personat që janë të paaftë për punë të kenë të drejtën e përfitimeve të paaftësisë së plotë, nëse niveli i paaftësisë është i barabartë ose e kalon 67%.

30. Komisioni i Ankimeve (KMCAE epror) trajton ankimet kundër vendimeve të komisioneve rajonale. Komisioni i ankimeve përbëhet nga mjekë të specializuar në fushën e kardiologjisë, neurologjisë, psikiatrisë dhe patologjisë. Anëtarësia përcaktohet nga ISSH-ja dhe aprovohet nga Ministria e Shëndetësisë. Anëtarët emërohen për një periudhë të pacaktuar kohe. Si rregull komisioni i ankimeve kryesohet nga shefi i njësisë së shëndetit. Puna e anëtarëve shpërblehet në raport me praninë e tyre. Vendimet janë përfundimtare dhe të formës së prerë.

31. Rregullorja e përbashkët nuk përmban ndonjë dispozitë në lidhje me largimet nga detyra apo dorëheqjet e anëtarëve të komisioneve rajonale ose Komisionit të Ankimeve.

B. Kodi i Procedurës Civile

32. Nenet e Kodit të Procedurës Civile rregullojnë gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative. Neni 324 parashikon që një palë mund të ngrejë padi në gjykatë me qëllim anulimin ose ndryshimin e një vendimi administrativ. Pala duhet të argumentojë që vendimi është i paligjshëm dhe që interesat dhe të drejtat e tij ose të saj cenohen drejtpërdrejt ose tërthorazi, individualisht ose kolektivisht. Ankim mund të bëhet edhe kundër një vendimi gjyqësor të një gjykatë më të lartë.

C. Kodi i Procedurave Administrative

33. Nenet 18 dhe 137 të Kodit të Procedurave Administrative sanksionojnë parimin e kontrollit gjyqësor të vendimeve administrative, me kusht që të jenë përdorur të gjitha mjetet e brendshme të ankimit administrativ.

D. Praktika e brendshme

34. Gjykata e Rrethit Tiranë, me vendimin nr.1522, datë 30 prill 2001 pranoi padinë civile të ankimuesit, që kërkonte anulimin e vendimeve të komisionit rajonal dhe komisionit të ankimeve, që kishin revokuar paaftësinë e ankimuesit pas nëntë vitesh njohjeje (nga vitit 1991 deri në 2000). Gjykata caktoi një grup ekspertësh për të shqyrtuar nga pikëpamja mjekësore ankimuesin dhe përfundimisht prishi vendimin e Komisionit të Ankimeve.

35. Pas një ankimi nga ISSH-ja, në mbështetje të seksionit 35 të aktit të sigurimeve shoqërore, gjykata e ankimit mbajti në fuqi vendimin e gjykatës së rrethit më 6 nëntor 2001. Gjykata e apelit e anashkaloi tekstin e seksionit 35 të aktit të sigurimeve shoqërore duke u mbështetur në seksionin 86 të aktit.

Ligji

I. Shkelja e pretenduar e nenit 6 § 1 të Konventës

36. Ankimuesi bëri ankim në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës që atij i ishte mohuar e drejta për t'iu drejtuar gjykatës në faktin që gjykatat e brendshme nuk kishin shqyrtuar ankimin e tij që vendimi i Komisionit të Ankimeve duhet të deklarohet i pavlefshëm.

Pjesët përkatëse të nenit 6 § 1 të Konventës parashikojnë:

“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të veta civile ..., kushdo ka të drejtën e një procesi të rregullit ... nga (një) ... gjykatë...”

A. Pranueshmëria

Zbatimi i nenit 6 § 1 të Konventës

37. As Qeveria, dhe as ankimuesi nuk e kundërshtoi zbatueshmërinë e nenit 6 § 1 të Konventës në këtë rast. Nuk janë paraqitur argumente dhe nuk ka asgjë që të tregojë që ky rast në lidhje me pretendimin e ankimuesit për përfitimet nga paaftësia nuk ka të bëjë me një mosmarrëveshje për një “të drejtë” që mund të thuhet që, për shkak të diskutueshme, të njëjtit sipas ligjit të brendshëm. Veçanërisht, nuk mund të thuhet që pretendimi i ankimuesit ishte i pabazuar ose i tepërt apo të ketë mungesa të tjera në bazën e tij.

38. Nuk diskutohet që gjykata është e bindur që e drejta në fjalë ishte “civile” në karakterin e vet në kuptimin autonom të nenit 6 § 1 të Konventës. Gjykata përsërit që më parë ka vendosur që përfitimet e mirëqenies dhe të drejtat e sigurimeve shoqërore janë “të drejta civile” brenda kuptimit të nenit 6 § 1 të Konventës, i cili zbatohet në gjykimin në lidhje me to (shih, për shembull, “Salesi

v.Italy”, 26 shkurt 1993, § 19, seria A nr.257-E). Kjo çështje ka të bëjë me të drejtën e ankimesit për përfitime mirëqenieje, që është pagesa e paaftësisë që rrjedh nga paaftësia e tij për punë.

39. Gjykata nxjerr përfundimin se neni 6 § 1 i Konventës zbatohet në këtë rast.

40. Gjykata është e mendimit që ankimi nuk duket i pabazuar. Ajo konstaton më tej që nuk ka shkaqe të tjera për deklarimin të papranueshme dhe këtu që ajo e deklaroi të pranueshme.

B. Themeli

1. Parashtrësit e palëve

41. Ankimesi parashtrësi që vendimet administrative i nënshtroheshin rishikimit gjyqësor në pajtim me seksionin 86 të aktit të sigurimeve shoqërore dhe nenit 324 të Kodit të Procedurës Civile. Sipas mendimit të tij, gjykatat e brendshme janë gjithashtu ligjërish të detyruara të pranojnë ankimet e tij mbi bazën e vendimeve të mëparshme të brendshme gjyqësore (shih paragrafët 34 dhe 35 më sipër).

42. Në lidhje me argumentin e ankimesit që gjykatat e vendit kishin rishikuar vendimet e Komisionit të Ankimeve, Qeveria parashtrësi që çështja e ankimesit ishte shqyrtuar rregullisht dhe në mënyrë të arsyeshme nga Komisioni i Ankimeve. Sipas mendimit të Qeverisë, pozicioni i ankimesit ndryshonte nga ai i ankimesit në një vendim të mëparshëm gjyqësor të brendshëm, në faktin që paaftësia për punë e ankimesit tjetër dhe përfitimet përkatëse ishin revokuar pas dhjetë vjet njohjeje.

43. Qeveria pretendon që pretendimet e ankimesit janë shqyrtuar nga gjykatat e vendit. Kështu, gjykata e apelit kishte konstatuar që përbërja e Komisionit të Ankimit ishte në pajtim me ligjin dhe anëtarët e tij ishin caktuar nga Ministria e Shëndetësisë. Për më tepër, Gjykata Kushtetuese kishte konstatuar që vendimi që përcakton kategorinë e paaftësisë së ankimesit u takon gjykatave më të ulëta.

44. Deri në masën që pretendimi i ankimesit duhej të interpretohej në lidhje me vlerësimin e provave, Qeveria ishte e mendimit që neni 6 § 1 i Konventës nuk vendoste ndonjë rregull në lidhje me pranueshmërinë e provave. Këto çështje, duke përfshirë vlerësimin e tyre, u takonin kryesisht gjykatave të brendshme.

2. Vlerësimi i gjykatës

45. Meqenëse neni 6 § 1 i Konventës konsiderohet të jetë i zbatueshëm, për pasojë ankimesi kishte të drejtë që çështja e tij të shqyrtohej nga një “gjykatë” që përmbush kushtet e parashikuara në këtë nen.

46. Ndërsa neni 6 § 1 parashikon “të drejtën për në gjykatë”, ai nuk i detyron shtetet kontraktuese t’ia nënshtrojnë mosmarrëveshjet në lidhje me të “drejtat dhe detyrimet civile”, një procedure të zhvilluar në të gjitha fazat e saj para “gjykatave” që përmbushin kërkesat e ndryshme të nenit. Nevoja për fleksibilitet dhe efikasitet, që janë plotësisht në pajtim me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, mund ta justifikojnë ndërhyrjen fillestare të organeve administrative ose profesionale dhe, aq më tepër, të organeve gjyqësore që nuk përmbushin këto kërkesa në çdo aspekt. “E drejta për në gjykatë” mbulon çështjet e faktit po aq sa edhe çështjet e ligjit (shih *Le Compte, Ven Leuven dhe De Meyere v. Belgium*, 23 qershor 1981, § 51, seria A nr 43).

47. Gjykata vëren që në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës, është e nevojshme që vendimet e organeve administrative që nuk përmbushin vetë kërkesat e këtij neni duhet t’i nënshtrohen kontrollit pasues të një “organi gjyqësor që ka juridiksion të plotë” (shih për shembull, *Ortenberg v. Austria*, 25 nëntor 1994, § 31, seria A nr 295-B, dhe *Crisan v. Rumania*, nr 42930/98, § 24, 27 maj 2003).

48. Gjykata vëren që të paktën në një shkallë, gjykatat e brendshme, vendimet përfundimtare të të cilave nuk u kundërshtuan nga Qeveria, rishikoi vendimin e Komisionit të Ankimeve (shih paragrafët 34 dhe 35 më sipër). Në këtë rast, mbi bazën e praktikës së brendshme, ankimesi bëri ankim te gjykatat e brendshme, as refuzuan pretendimet e tij me shkakun që vendimi i Komisionit të Ankimeve ishte përfundimtar dhe nuk i nënshtrohej kontrollit gjyqësor.

Për më tepër, Gjykata Kushtetuese nuk shqyrtoi ankimin e ankimesit në lidhje me mungesën e kontrollit gjyqësor të vendimit të Komisionit të Ankimeve (shih paragrafin 20 më sipër).

49. Gjykata nuk është e bindur që argumenti i Qeverisë që çështja e ankimesit ka qenë nga pikëpamja lëndore ndryshe nga ajo e ankimesit tjetër (shih paragrafin 42 më sipër). Thelbi i ankimeve të ankimesit lidhej me pavlefshmërinë e vendimit të Komisionit të Ankimeve, njësoj si ai

i ankimuesit tjetër. Gjykata nxjerr përfundimin që gjykatat e brendshme mund të kishin vepruar në të njëjtën mënyrë edhe me këtë çështje dhe të shqyrtonin “çështjet e faktit, ashtu edhe ato të ligjit”.

50. Kështu është e nevojshme të përcaktohet nëse komisioni i ankimeve përbënte një “gjykatë të pavarur dhe të paanshme” brenda kuptimit të nenit 6 § 1 të Konventës.

51. Me qëllim që të përcaktohet nëse një gjykatë konsiderohet e pavarur, duhet t’i kushtohet vëmendje, ndër të tjera, mënyrës së emërimit të anëtarëve të saj dhe mandatit në detyrë, ushtrimit të garancive ndaj presioneve të jashtme dhe çështjes nëse organi ka shprehjen e pavarësisë (shih, ndër të tjerash Morris v. Mbretërisë së Bashkuar nr 38784/97, § 58, KEDNJ 2002-I).

52. Gjykata vëren që Komisioni i Ankimeve përbëhet tërësisht nga mjekë në detyrë, të emëruar nga ISSH-ja dhe të aprovuar së fundi nga Ministria e Shëndetësisë, nën autoritetin dhe mbikëqyrjen e së cilës mjekët punojnë. Në Komisionin e Ankimeve nuk ka anëtarë të kualifikuar ligjorë apo gjyqësorë (shih, për kontrast, Le Compte, Van Leuven dhe De Meyere të përmendur më sipër, § 58).

53. Ligji dhe rregulloret e brendshme nuk përmbajnë rregulla që të rregullojnë mandatin e anëtarëve në detyrë, largimin e tyre, dorëheqjen apo ndonjë garanci për patundshmërinë e tyre. Rregullat statusore nuk parashikojnë mundësinë e betimit të bërë nga anëtarët e tij. Duket sikur ata mund të largohen në çdo moment nga detyra, sipas dëshirës së ISSH-së ose Ministrisë së Shëndetësisë, që ushtrojnë diskrecion të pakufizuar. Pozicioni i anëtarëve të komisionit të ankimeve është i hapur ndaj presioneve të jashtme. Një situatë e tillë e minon pamjen e pavarësisë.

54. Nga sa më sipër, gjykata konsideron që Komisioni i Ankimeve nuk mund të konsiderohet si një “gjykatë e pavarur dhe e paanshme”, siç kërkohet në nenin 6 § 1 të Konventës.

55. Duke pasur parasysh faktin që komisioni i ankimeve nuk përbën një “gjykatë të pavarur dhe të paanshme” dhe që vendimet e tij, sipas ligjit në fuqi në këtë kohë, nuk mund të kundërshtohen para një gjykate vendase, gjykata konkludon që ka pasur shkelje të së drejtës së ankimuesit për t’iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

II. Shkeljet e pretenduara të nenit 13 të Konventës

56. Ankimuesi u ankua që nuk ka mjet të efektshëm mbrojtjeje me anë të të cilit të kundërshtohet vendimi i komisionit të ankimeve para gjykatave të brendshme. Ai u mbështet në nenin 13 të Konventës, që parashikon:

“Kushdo të cilit i shkelen të drejtat dhe liritë që parashikohen në Konventë ka mjete të efektshme para një autoriteti të brendshëm, pavarësisht nëse shkelja është bërë nga persona që veprojnë në një cilësi zyrtare.”

A. Pranueshmëria

57. Gjykata konsideron që kjo ankesë nuk duhet e pabazuar. Ajo konstaton më tej që nuk ka shkak për ta deklaruar të papranueshme dhe kështu e deklaroi atë të pranueshme.

B. Themeli

58. Gjykata ripërsërit që në masën që e drejta e Konventës e ngritur nga ankuesi është një “e drejtë civile”, neni 6 § 1 konsiderohet të përbëjë një *lex specialis* në lidhje me nenin 13. Garancitë e tij janë më rigorozë dhe përfshijnë ato të nenit 13 (shih Menesheva v. Rusisë, nr 59261/00, § 105, KEDNJ 2006-..)

59. Gjykata konsideron që nuk është e nevojshme që të shqyrtohet ankesa e ankimuesit nën kërkesa më pak rigorozë.

III. Zbatimi i nenit 41 të Konventës

60. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Nëse gjykata konstaton që ka një shkelje të Konventës ose protokolleve të saj dhe nëse ligji i brendshëm i një Pale Kontraktuese përkatëse lejon të bëhet vetëm zhdëmtim i pjesshëm, gjykata, sipas rastit, i jep palës së dëmtuar kompensim të drejtë.”

A. Dëmi

61. Ankimuesi pretendoi 30 000 euro si dëm monetar dhe 500 000 euro si dëm jomonetar.

62. Qeveria i kundërshtoi pretendimet e ankimuesit. Ata parashtruan që nëse gjykata do të vendosë për t’i dhënë ankimuesit zhdëmtim monetar, ajo duhet ta bëjë këtë vetëm për periudhën 16 mars 2001 dhe 30 mars 2002. Ajo thekson që vendimet e viteve 2003, 2004 dhe 2005 që njohin

paaftësinë e ankimuesit nuk janë kundërshtuar. Qeveria pretendon që pretendimi i ankimuesit për zhdëmtim jomonetar është i tepërt.

63. Gjykata ka konstatuar një shkelje të së drejtës së ankimuesit për t'iu drejtuar gjykatës sipas nenit 6 § 1 të Konventës me qëllim kundërshtimin e vendimit të komisionit të ankimit që shqyrtoi "të drejtat civile" të ankimuesit. Nuk i takon Gjykatës të spekulojë se cili do të kishte qenë rezultati i gjykimit nëse do të ishin në pajtim me kërkesat e nenit 6 § 1 të Konventës. Kështu që nuk jep asnjë zhdëmtim monetar.

64. Gjykata pranon që ankimuesit duhet t'i jetë shkaktuar një masë e konsiderueshme stresi dhe shqetësimi si rezultat i mohimit të së drejtës së tij për t'iu drejtuar gjykatës. Duke bërë një vlerësim mbi një bazë të drejtë, ajo i jep ankimuesit një shumë prej 6000 euro për zhdëmtimin jomonetar.

B. Kostoja dhe shpenzimet

65. Ankimuesi pretendoi 20 000 euro për koston dhe shpenzimet e shkaktuara para gjykatave vendase dhe ato të shkaktuara para gjykatës.

66. Qeveria e kundërshtoi pretendimin e ankimuesit.

67. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, ankimuesi ka të drejtën e rimbursimit të koston dhe shpenzimeve vetëm në masën që janë shkaktuar faktikisht dhe që kanë qenë të nevojshme dhe të arsyeshme në masë (shih, për shembull, Nilsen dhe Johnsen kundër Norvegjisë (GC), nr 23118/93, ç 62, KEDNJ 1999-VIII).

68. Në këtë çështje, duke pasur parasysh mungesën e dokumenteve provuese, Gjykata e refuzon pretendimin e koston dhe shpenzimeve në gjykimet vendase dhe gjykimin para gjykatës.

C. Interesi i munguar

69. Gjykata e konsideron të përshtatshme që interesi i munguar të bazohet në normën margjinale të huadhënies së Bankës Europiane Qendrore, së cilës duhet t'i shtohen tri pikë përqindje.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT:

1. Deklaron ankimin të pranueshëm.
 2. Konsideron që ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.
 3. Konsideron që nuk është e nevojshme për ta shqyrtuar ankesën e ankimuesit sipas nenit 13 të Konventës.
 4. Konsideron:
 - a) që shteti i paditur duhet t'i paguajë ankimuesit, brenda tri muajve nga data në të cilën ky vendim merr formë të prerë në pajtim me nenin 44 § 2 të Konventës 6000 euro (gjashtë mijë euro) në lidhje me dëmin jomonetar, që duhet të konvertohet në monedhën vendase të shtetit të paditur me kursin e këmbimit të datës së këmbimit, plus tatimin që mund të ngarkohet;
 - b) që nga skadimi i afatit tremujor të përmendur më sipër deri në momentin e pagesës paguhet interes i thjeshtë mbi shumën e përmendur më sipër me një normë të barabartë me normën margjinale të huadhënies së Bankës Qendrore Europiane gjatë periudhës së qenies në vonesë duke i shtuar tri pikë përqindje.
 5. Refuzon pjesën tjetër të pretendimit të ankimuesit për kompensim të drejtë.
- Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 3 shkurt 2009, në pajtim me rregullin 77 §§ 2 dhe 3 të rregullave të Gjykatës.

Lawrence Early
Kancelari

Nicolas Bratza
Presiden

KËSHILLI I EUROPËS
GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT

ÇËSHTJA “VRIONI DHE TË TJERËT KUNDËR SHQIPËRISË”
(Kërkesëpadia nr.2141/03)

VENDIM
STRASBURG
24 mars 2009

Ky vendim do të marrë formë të prerë në rrethanat e përcaktuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktues.

Në çështjen “Vrioni dhe të tjerët kundër Shqipërisë”,
Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (seksioni i katërt), e mbledhur si trup gjykues i përbërë nga:

Nikolas Bratza, kryetar,
Lech Garlicki,
Giovanni Bonello,
Ljiljana Mijovic,
David Thor Bjorgvinsson,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi, gjyqtarë,
dhe Fatos Araci, zëvendëssekretar i seksionit,
pasi shqyrtuan çështjen në fjalë me dyer të mbyllura më 3 mars 2009,
jep vendimin e mëposhtëm, të miratuar po në atë datë.

PROCEDURA

1. Çështja nisi me kërkesëpadinë (nr.2141/03) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë në bazë të nenit 34 të Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore (Konventa) nga pesë shtetas shqiptarë, zonja Valeria Vrioni (Benusi), zoti Julian Benusi, zonja Cecili Benusi, zonja Hartina Benusi dhe zonja Klara Benusi (paditësit), në datën 21 dhjetor 2002.

2. Paditësit u përfaqësuan nga zonja L.Sula, avokate në Tiranë. Qeveria Shqiptare (Qeveria) u përfaqësua nga ish-përfaqësuesit e saj në Gjykatën Europiane të të Drejtave të Njeriut, zoti S. Puto dhe zonja S.Meneri.

3. Paditësit pretenduan që ishte bërë një shkelje e nenit 6 § 1 të Konventës për shkak të anulimit të një vendimi të formës së prerë në procedurat e rishikimit mbikëqyrës dhe kohëzgjatjes së procedurave civile palë e së cilave ata kishin qenë. Ata gjithashtu iu referuan nenit 1 të protokollit nr. 1, duke u ankuar në lidhje me shkeljen e së drejtës të gëzimit paqësor të pronës së tyre.

4. Në datën 5 korrik 2005, kryetari i seksionit të katërt të Gjykatës vendosi ta njoftonte Qeverinë në lidhje me kërkesëpadinë. Në bazë të dispozitave të nenit 29 § 3 të Konventës, u vendos shqyrtimi në themel i kërkesëpadisë dhe në të njëjtën kohë edhe i pranueshmërisë së saj.

5. Paditësit dhe Qeveria depozituan veçmas vërejtjet me shkrim (rregulli 59 § 1 i rregullores së Gjykatës). Palët iu përgjigjën me shkrim vërejtjeve përkatëse të njëra-tjetrës. Gjithashtu, komentet e palës së tretë u morën nga trashëgimtari i KG-së, që ishte autorizuar nga kryetari për të ndërhyrë në procedurën me shkrim (neni 36 § 2 i Konventës dhe rregulli 44 § 2).

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

6. Paditësit kanë lindur përkatësisht në vitet 1936, 1934, 1930, 1971 dhe 1973 dhe jetojnë në Romë (Itali) dhe Tiranë (Shqipëri).

7. Në Shqipërinë e paraluftës, i ati i paditësve zotëronte një vilë dhe tokën rreth saj me sipërfaqe 1.377 metra katrorë që ndodhej në Tiranë.

8. Në vitin 1941 Banka e Napolit (Banka) mori një hipotekë të vendosur mbi pronën, duke përfshirë copën e tokës dhe vilën, si garanci për një hua që paditësi kishte marrë nga banka. Në vitin 1945 pronësia e bankës i kaloi shtetit, duke përfshirë edhe detyrimet e bankës, ndërmjet të cilave edhe huaja e paditësit.

9. Më 21 prill 1948, Gjykata e Lartë Ushtarake e deklaroi të atin e paditësve fajtor për vepra politike, duke e dënuar atë me shtatë vjet heqje lirie, si edhe urdhëroi konfiskimin e gjysmës së pasurisë së tij që ishte depozituar në formën e hipotekës. Konfiskimi u ekzekutua në bazë të një vendimi të Komitetit Ekzekutiv të K P Qytetit Tiranë më 20 korrik 1948.

10. Nga dokumentet rezulton që pronësia e pronës në fjalë i kaloi shtetit më 16 korrik 1957. Në datën 4 shtator 1957, sipas ligjit nr.419, datë 16 prill 1947, Ministria e Financave urdhëroi zyrën e hipotekës të shlyente borxhin hipotekor të pronës së të atit të paditësve. Në datën 5 tetor 1957, i ati i paditësve ia shiti pjesën e tij të pasurisë shtetasit P.D.

11. Në vitin 1959 shteti ia shiti pjesën e tij të pasurisë shtetasit K.G. Rrjedhimisht, në vitin 1959 vila dhe toka rreth saj ishin në bashkëpronësi të shtetasve P.D dhe K.G.

A. Grupi i parë i procedurave që kanë të bëjnë me kthimin e pronave

12. Në datën 8 tetor 1992, në bazë të aktit për rehabilitimin e viktimave të represionit politik (ligji nr.7514, datë 30 shtator 1991), njësia financiare pranë Bashkisë së Tiranës i dha paditësve pjesën e vilës që në atë kohë zotërohej nga shtetasi K.G, si edhe gjysmën e tokës që e rrethonte. Bashkia ishte e mendimit që pasuria ishte konfiskuar në mënyrë të paligjshme dhe për pasojë paditësve duhej t'u kthehej e drejta e pronësisë në lidhje me atë pjesë të saj. Gjithashtu, bashkia urdhëroi regjistrimin e titullit të pronësisë së paditësit në regjistrin kadastral të Tiranës.

1. Procedurat e zakonshme në lidhje me dhënien e titullit të pronësisë

13. Në një datë të paspecifikuar, shtetasi K.G depozitoi një padi civile në Gjykatën e Rrethit Tiranë, ku kërkonte anulimin e urdhrit për dhënien e titullit të pronësisë, duke arsyetuar që ai kishte qenë një blerës në mirëbesim (*bona fide*). Ai mendonte që akti për rehabilitimin e viktimave të represionit politik nuk ishte i zbatueshëm për pronat private. Gjithashtu, shtetasi K.G parashtrroi që vila i kishte kaluar shtetit për shkak të pamundësisë së të atit të paditësve për të shlyer hipotekën.

14. Në datën 16 shkurt 1995 Gjykata Rrethit Tiranë e rrëzoi kërkesën e shtetasit K.G. si të pabazuar.

15. Në datën 26 prill 1995 në vijim të padisë së shtetasit K.G., Gjykata e Apelit Tiranë e anuloi vendimin e Gjykatës së Rrethit Tiranë dhe duke vendosur në themel e deklaroi të pavlefshëm urdhrin e dhënies së titullit të pronësisë, meqë ai ishte lëshuar nga një autoritet që nuk kishte kompetencën e duhur për të vendosur në lidhje me këtë çështje. Gjithashtu, gjykata caktoi komisionin e kthimit dhe kompensimit të pronave (komisioni) si autoritetin kompetent për të vendosur në lidhje me çështjet e kthimit të pronave.

16. Në një datë të paspecifikuar paditësit apeluan në Gjykatën e Lartë. Më 7 korrik 1995 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e anuloi vendimin e Gjykatës së Apelit, duke konstatuar që urdhri për dhënien e titullit të pronësisë ishte lëshuar në vitin 1992, domethënë, një vit para ngritjes së komisionit. Rrjedhimisht gjykata çmoi që urdhri duhej të konsiderohej se jepte një titull pronësie të ligjshëm.

2. Rishikimi mbikëqyrës

17. Në një datë të paspecifikuar Kryetari i Gjykatës së Lartë depozitoi një kërkesëpadi për rishikim mbikëqyrës. Ai pretendonte që vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 7 korrik 1995 nuk ishte i mbështetur në ligj dhe që duhej të zbatohej akti për kthimin dhe kompensimin e pronave. Më 22 maj 1996 Gjykata e Lartë (Kolegji i Bashkuar) e anuloi vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 7 korrik 1995 dhe ia dërgoi çështjen për rishqyrtim Gjykatës së Rrethit Tiranë.

18. Më 7 tetor 1996 Gjykata e Rrethit Tiranë e rrëzoi kërkesën e shtetasit K.G. duke mbështetur të drejtat e paditësve mbi pronësinë e vilës në bazë të faktit që të drejtat e tyre mbi pronësinë e vilës kishin fuqinë e *res judicata*: për çështjen ishte vendosur së pari në vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 7 korrik 1995, për sa kohë që ai mbështeste vlefshmërinë e urdhrit për

dhënien e titullit të pronësisë, dhe së dyti, në vendimin e komisionit të datës 29 gusht 1996 (shihni paragrafët 20-21 më poshtë).

19. Më 2 dhjetor 1996 dhe 5 shkurt 1998 përkatësisht, Gjykata e Apelit Tiranë dhe Gjykata e Lartë e rrëzuan kërkesën e shtetasit K.G., duke lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Tiranë.

B. Grupi i dytë i procedurave në lidhje me kthimin e pronës

20. Në një datë të paspecifikuar, ndërkohë që procedurat për vlefshmërinë e urdhrit për dhënien e titullit të pronësisë ishin në shqyrtim e sipër nga Gjykata e Apelit Tiranë, paditësit depozituan një kërkesëpadi pranë Komisionit ku kërkonin të drejtat e pronësisë mbi pjesën e konfiskuar të vilës.

21. Më 29 gusht 1996 Komisioni ia dha paditësve pjesën e konfiskuar të vilës.

1. Grupi i dytë i procedurave gjyqësore në lidhje me vendimin e Komisionit

22. Në një datë të paspecifikuar, shtetasi K.G. depozitoi një padi civile në Gjykatën e Rrethit Tiranë ku kërkonte deklarimin e pavlefshmërisë së vendimit të Komisionit të datës 29 gusht 1996. Sipas parashtrimeve të shtetasit K.G., pjesa e tij e vilës ishte konfiskuar nga shteti për shkak se i ati i paditësve nuk kishte shlyer hipotekën në vitin 1947.

23. Më 19 maj 1997 Gjykata e Rrethit Tiranë e deklaroi të pavlefshëm vendimin e Komisionit të datës 29 gusht 1996 në bazë të faktit që shtetasi K.G. e kishte blerë pronën në mirëbesim. Gjykata çmoi që konfiskimi i pronës së të atit të paditësve kishte ardhur si pasojë e mosshlyerjes së hipotekës nga ana e këtij të fundit dhe që nuk ishte ekzekutuar në bazë të vendimit të dhënë nga Gjykata Penale Ushtarake.

24. Në datat 1 gusht 1997 dhe 16 janar 1998, përkatësisht Gjykata e Apelit Tiranë dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e rrëzuan apelin e paditësve si të pabazuar.

2. Procedurat e Gjykatës Kushtetuese

25. Paditësit apeluan në Gjykatën Kushtetuese në bazë të nenit 131 § f të Kushtetutës, duke argumentuar që vendimet e gjykatave të mësipërme ishin jokushtetuese në bazë të privimit nga të drejtat për *rem judicatam*.

26. Në këtë kontekst, paditësit pretendonin që çështja e titullit të pronësisë mbi vilën ishte vendosur në favor të tyre me anë të vendimit të Bashkisë së Tiranës të datës 8 tetor 1992, i cili kishte marrë formë të prerë dhe kishte hyrë në fuqi së pari për shkak të vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 7 korrik 1995 gjatë procedurave të saj të zakonshme, dhe pastaj, si rezultat i vendimit të po asaj Gjykate të datës 5 shkurt 1998 gjatë procedurave të rishikimit mbikëqyrës.

27. Më 29 tetor 1998, Gjykata Kushtetuese anuloi vendimet e gjykatave në lidhje me vlefshmërinë e vendimit të Komisionit të datës 29 gusht 1996 si jokushtetuese. Gjykata u shpreh si më poshtë:

“Procedurat ishin të padrejta në dy drejtime:

Së pari, Komisioni ka shkelur rregullat e juridiksionit të përcaktuara në nenin 36 të Kodit të Procedurës Civile. Sipas kësaj dispozite, Komisioni, si një institucion jogjyqësor, nuk kishte kompetenca për të marrë në shqyrtim këtë mosmarrëveshje civile dhe për të dhënë një vendim, për sa kohë që çështja ishte në gjykim e sipër nga gjykatat.

Së dyti, ...Komisioni nuk ishte autorizuar për të shqyrtuar këtë çështje, siç ishte vendosur disa vite më parë nga njësia financiare e Bashkisë së Tiranës. Në vitin 1992 njësia financiare nëpërmjet një vendimi ia kishte dhënë këtë pjesë të shtëpisë trashëgimtarëve të...[domethënë paditësve].

...

Në këto rrethana, gjykata e konsideron vendimin e Komisionit të vitit 1996 si të pavlefshëm. Si i tillë, ai nuk mund të ketë asnjë efekt, megjithëse njësia financiare e Bashkisë së Tiranës e kishte trajtuar këtë çështje më parë dhe kishte arritur në të njëjtin përfundim.

Duke u shprehur në favor të K.G.-së, gjykata e rrethit dhe gjykata e apelit i mohuan paditësve të drejtat e tyre të pronësisë dhe realizuan një gjykim të padrejtë.

Shkelja e kësaj të drejte kushtetuese, në të tre shkallët e gjykimit, konsiston në shkeljen e parimit të rëndësishëm procedural, sipas të cilit vendimet gjyqësore të formës së prerë janë detyruese për gjykatën dhe palët në gjykim dhe nuk mund të rishikohen në rast se ato nuk anulohen

nga një gjykatë më e lartë ose në rast se kërkesa të tjera apo kundërshtime nga të tretët për rishikim gjyqësor nuk janë në shqyrtim e sipër.

...gjykatat që shqyrtuan këtë padi të bërë nga pala e interesuar nuk ishin të vetëdijshme për faktin që pretendimet në fjalë përbënin gjithashtu edhe objektin e një padie tjetër kundër paditësve. Gjykata e rrethit e rrëzoi padinë tjetër si të pabazuar dhe vendimi i saj u la në fuqi nga gjykata e apelit në dhjetor 1996, duke marrë kështu formë të prerë.

Pavarësisht nga fakti që gjykata nuk e konsideron vendimin në fjalë të ketë fuqinë e *res judicata*, duke pasur parasysh ndryshimet e elementeve përbërëse të padive, objekti i tyre në kuptimin material të fjalës ishte i njëjtë sidoqoftë dhe pikërisht kundërshtimi i të drejtës së pronësisë së paditësve nga i padituri...

...gjykata nuk kishte kompetenca të shqyrtonte çështjen në themel dhe të arrinte në një përfundim të ndryshëm nga ai i gjykatës së shkallës së parë, meqë në atë rast ajo nuk po merrte në shqyrtim ndonjë kërkesë të veçantë për rishikim gjyqësor”.

3. Grupi i dytë i procedurave gjyqësore në lidhje me vendimin e Komisionit

28. Në një datë të paspecifikuar, shtetasi K.G. depozitoi një padi civile në Gjykatën e Rrethit Tiranë, ku kërkonte anulimin e vendimit të Komisionit të datës 29 gusht 1996 në përputhje me vendimin e Gjykatës Kushtetuese të datës 29 tetor 1998.

29. Më 4 qershor 1999, Gjykata e Rrethit Tiranë e deklaroi të pavlefshëm vendimin e Komisionit të datës 29 gusht 1996.

30. Më 10 shkurt 2000 dhe 24 korrik 2000 përkatësisht Gjykata e Apelit Tiranë dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e hodhën poshtë apelin e paditësve si të pabazuar.

A. Pranueshmëria

41. Qeveria argumentoi që vendimi i Gjykatës Kushtetuese i datës 3 korrik 2002, ku apeli i paditësve deklarohet si i papranueshëm duke qenë se ishte “jashtë juridiksionit të saj” nuk mund të konsiderohet si një mjet ligjor i efektshëm dhe shterues. Prandaj, mjeti ligjor përfundimtar i efektshëm brenda kuptimit të nenit 35 të Konventës ishte vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 24 korrik 2000. Qeveria parashtroi që kërkesëpadija duhet të deklarohet e papranueshme dhe jashtë afateve kohore, duke qenë se ishte depozituar në datën 21 dhjetor 2002.

42. Paditësit parashtroan në përgjigjen e tyre që ata kishin bërë dy herë rekurs në Gjykatën Kushtetuese, në vitin 1998 dhe 2002. Kërkesëpadija e tyre ishte deklaruar e pranueshme dhe një vendim ishte dhënë në favor të tyre nga Gjykata Kushtetuese në vitin 1998 në drejtim të tri grupeve të para të procedurave. Sidoqoftë, kërkesëpadija e tyre kushtetuese e vitit 2002 ishte konsideruar si e papranueshme nga Gjykata Kushtetuese po atë vit, ndonëse ankesat e tyre përmbanin argumente në lidhje me pikat e ligjit dhe procedurat në fjalë që kishin vënë në pikëpyetje fuqinë e vendimit të Gjykatës Kushtetuese të vitit 1998. Paditësit pretendonin që vendimi i papranueshmërisë i Gjykatës Kushtetuese i vitit 2002 duhet të konsiderohet si vendimi i formës së prerë i gjykatave vendase.

43. Gjykata i përsërit konstatimet e saj në çështjen “Balliu kundër Shqipërisë”, nr.74727/01, datë 30 shtator 2004, më pas të konfirmuara në vendimin e çështjes “Beshiri dhe të tjerët kundër Shqipërisë” (nr.7352/03, § 32, datë 22 gusht 1996), ku ajo mendon se ankesat e paraqitura në Gjykatën Kushtetuese të Shqipërisë duhet të konsiderohen një mjet ligjor i efektshëm, i cili duhet të përdoret për qëllimet e nenit 35 të Konventës ku trajtohen çështjet e gjykimit të drejtë. Ajo mendon që nuk ka asnjë arsye që të mos e marrë parasysh konstatimin e mësipërm edhe në rrethanat e çështjes në fjalë.

44. Në fakt paditësit e shfrytëzuan këtë mjet ligjor. Vendimi i Gjykatës Kushtetuese mban datën 3 korrik 2002 dhe paditësit e depozituan kërkesëpadinë e tyre në këtë Gjykatë më 21 dhjetor 2002. Për pasojë, ata e respektuan afatin gjashtëmuor të parashikuar në nenin 35 në drejtim të çështjeve të gjykimit të drejtë.

45. Gjykata vëren që kërkesëpadija nuk është haptazi e pabazuar brenda kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Ajo shton më tej që kërkesëpadija nuk është e papranueshme në bazë të ligjeve të tjera. Prandaj, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Shqyrtimi në themel

1. Siguria ligjore: anulimi i një vendimi të formës së prerë:

a) Parashtrimet e palëve

46. Paditësit kundërshtuan faktin që një vendim gjykate i formës së prerë është anuluar në procedurat e rishikimit mbikëqyrës në vitin 2000. Ata e konsiderojnë këtë fakt shkelje të parimit të sigurisë ligjore.

47. Qeveria argumentoi që procedura e rishikimit mbikëqyrës ishte garantuar nga ligji në kohë fizike dhe konsiderohej si një masë e nevojshme në procesin e dhënies së drejtësisë gjatë periudhës së tranzicionit në të cilën po kalonte vendi. Me qëllim garantimin e një gjykimi të drejtë, kërkesa për rishikim mbikëqyrës u mor në shqyrtim nga një trup gjykues përzgjedhës, i cili nuk përfshiu asnjërin nga gjyqtarët që kishin shqyrtuar çështjen në një prej trupave gjykues të Gjykatës së Lartë.

48. Sipas mendimit të Qeverisë, të dy grupet e procedurave ishin kryer në kundërshtim me dy vendimet administrative që njihnin të drejtën e pronësisë të paditësve. Seria e parë e procedurave kishte të bënte me pavlefshmërinë e vendimit të vitit 1992 nga njësia financiare e Bashkisë së Tiranës, e cila i kishte njohur paditësve të drejtën e pronësisë. Seria e dytë e procedurave kishte të bënte me pavlefshmërinë e vendimit të vitit 1996 të Komisionit, i cili gjithashtu ia kishte njohur paditësve të drejtën e pronësisë.

49. Ekzistenca e dy vendimeve kontradiktore-vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 5 shkurt 1998 dhe vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 16 janar 1998 bëri të nevojshme kryerjen e një rishikimi nga një organ më i lartë vendimmarrës me qëllim zgjidhjen e çështjes. Kjo çoi në miratimin e vendimit nga Gjykata e Lartë (Kolegji i Bashkuar) më 12 maj 2000 nëpërmjet një rishikimi mbikëqyrës.

50. Së fundmi, Qeveria mendon që e drejta për rishikim mbikëqyrës ishte zbatuar për pesë vjet, ndërmjet periudhës 1996-2001, kur ajo ishte shfuqizuar me ligj.

b) Parashtrimet e palës së tretë

51. Pala e tretë që ndërhyri, trashëgimtari i K.G.-së (shihni paragrafin 5 më sipër), argumentoi që nuk ka pasur asnjë shkelje të parimit të sigurisë ligjore. Si pasojë, nuk ka pasur asnjë shkelje të së drejtës për një gjykim të drejtë në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

c) Vlerësimi i gjykatës

52. E drejta për një gjykim të drejtë nga një gjykatë siç garantohet nga neni 6 § 1 të Konventës duhet interpretuar në bazë të hyrjes së Konventës, në pjesën përkatëse të së cilës deklarohet që shteti ligjor është pjesë e trashëgimisë së përbashkët të shteteve kontraktuese. Një nga aspektet themelore të shtetit ligjor është edhe parimi i sigurisë ligjore, i cili, ndërmjet të tjerave kërkon që atje ku gjykatat janë shprehur përfundimisht në lidhje me një çështje të caktuar, vendimi i tyre nuk duhet të diskutohet apo të vihet në pikëpyetje (shihni “Brumarescu kundër Rumanisë” [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII; “Ryabykh kundër Rusisë”, nr. 52854/99, §§ 51-56, ECHR 2003-IX; dhe “Rosca kundër Moldavisë”, nr. 6267/02, § 24, 22 mars 2005).

53. Siguria ligjore presupozon respektin ndaj parimit të *res judicata* (shihni Brumarescu, të cituar më sipër, § 62), domethënë, parimin e marrjes së formës së prerë të vendimeve gjyqësore. Ky parim insiston që asnjë palë nuk ka të drejtë të kërkojë rishikimin e një vendimi detyrues të formës së prerë vetëm për të përfituar një ridëgjim në seancë gjyqësore dhe një rishqyrtim dhe rigjykim të çështjes. Kompetencat për rishikim të gjykatave më të larta duhen ushtruar për korrigjimin e gabimeve gjyqësore dhe dështimeve në dhënien e drejtësisë, por jo për të kryer një gjykim të ri të çështjes. Rishikimi nuk duhet trajtuar si një apel i fshehur dhe thjesht mundësia e ekzistencës së dy pikëpamjeve të ndryshme në lidhje me objektin e gjykimit nuk përbën një bazë për rishqyrtim. Anashkalimi i këtij parimi justifikohet vetëm kur kjo bëhet e nevojshme nga rrethanat me natyrë të rëndësishme dhe detyruese (shihni Rosca, i cituar më sipër, § 25).

54. Gjykata ka kompetencën të shqyrtojë ngjarjet nga 2 tetori i vitit 1996 dhe në vazhdim, kur hyri në fuqi njohja nga Shqipëria e së drejtës për të bërë kërkesë individuale. Sidoqoftë, ajo mundet të marrë parasysh faktet e ndodhura para ratifikimit, me kusht që ato të mund të konsiderohen se kanë krijuar një situatë që shtrihet përtej asaj date ose që mund të ketë lidhje me të kuptuarit e fakteve që kanë ndodhur pas asaj date (shihni “Broniowski kundër Polonisë” [GC], nr. 31443/96, § 74, ECHR 2002-X). Duke u kthyer te çështja në fjalë, më 7 korrik 1995, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë njohu të drejtën e pronësisë të paditësve. Procedurat e rishikimit mbikëqyrës u iniciuan me kërkesën e Kryetarit të Gjykatës së Lartë më 22 maj 1996. Çështja u dërgua për

rigjykim dhe procedurat u përmbyllën me një vendim të formës së prerë të Gjykatës së Lartë më 5 shkurt 1998 që njihte të drejtën e pronësisë të paditësve. Gjykata çmon që vendimi i datës 5 shkurt 1998 është vendimi i formës së prerë për qëllimet e pajtueshmërisë së tij *ratione temporis*, pas hyrjes në fuqi të Konventës për Shqipërinë më 2 tetor 1996.

55. Pavarësisht nga grupi i mësipërm i procedurave, në një seri paralele procedurash, të cilat kundërshtojnë vendimin e vitit 1996 të Komisionit që njihte të drejtën e pronësisë të paditësve, Gjykata Kushtetuese më 29 tetor 1998 e njohu vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 5 shkurt 1998 si *res judicata* dhe e shpalli jokushtetues vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 16 janar 1998.

56. Gjykata nuk pajtohet me argumentin e Qeverisë që mjeti ligjor i rishikimit mbikëqyrës ishte i nevojshëm gjatë periudhës së tranzicionit dhe që mospërputhja ndërmjet dy vendimeve të gjykatës të formës së prerë mund të korrigjohet me anë të një vendimi tjetër të rishikimit mbikëqyrës.

57. Së pari, ajo kujton që vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 16 janar 1998 është deklaruar jokushtetues nga vendimi i Gjykatës Kushtetuese i datës 29 tetor 1998. Si i tillë, vendimi i Gjykatës së Lartë nuk kishte asnjë fuqi ligjore dhe nuk mund të kundërshtonte ndonjë vendim tjetër. Gjykata nuk e kupton se si procedurat e rishikimit mbikëqyrës të vitit 2000 mund të kishin korrigjuar ekzistencën e dy vendimeve kontradiktore në një kohë kur asnjë mospërputhje nuk ekzistonte sipas pikëpamjes së vendimit të vitit 2008 të Gjykatës Kushtetuese. Fakti që një palë e tretë kishte një pikëpamje tjetër në lidhje me vendimet e gjykatës nuk mund të shërbente si arsye për rishqyrtimin e çështjes.

58. Së dyti, Gjykata thekson që sipas nenit 1, përgjegjësinë kryesore për zbatimin dhe kontrollin e zbatueshmërisë së të drejtave dhe lirive të garantuara e kanë autoritetet kombëtare (shihni “Kudla kundër Polonisë” [GC], nr. 30210/96, § 152, ECHR 2000-XI). Në këtë kontekst, është përgjegjësi e shtetit të bëjë organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që të shmangët miratimi i vendimeve gjyqësore të papajtueshme në procedura paralele dhe të mbështesë parimin e sigurisë ligjore të vendimeve gjyqësore të formës së prerë, çka u dëmtua nga përdorimi i procedurës së rishikimit mbikëqyrës në rastin konkret (shihni, në lidhje me anulimin e një vendimi të formës së prerë, “Driza kundër Shqipërisë”, nr.33771/02, § 69, ECHR 2007-...(fragmente të shkëputura).

59. Gjykata çmon që, duke përdorur procedurën e rishikimit mbikëqyrës për të anuluar vendimin e formës së prerë të miratuar më 5 shkurt 1998, Gjykata e Lartë e bëri të pavlefshëm një proces të tërë gjyqësor që ishte përmbyllur me një vendim gjyqësor të detyrueshëm të formës së prerë, i cili kishte në këtë mënyrë fuqinë e *res judicata*. Prandaj, në bazë të rrethanave të mësipërme, Gjykata nuk gjen ndonjë arsye për të anashkaluar konstatimet e saj në praktikën gjyqësore të parashikuar në lidhje me këtë çështje (shihni paragrafët 52-53 më sipër).

60. Prandaj ka pasur një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës në drejtim të anulimit të vendimit të formës së prerë të datës 5 shkurt 1998 në favor të paditësve, në atë që autoritetet vendase kanë shkelur parimin e sigurisë ligjore dhe të drejtën e paditësve “për t’iu drejtuar gjykatës” në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës.

2. Kohëzgjatja e procedurave:

a) Parashtrimet e palëve

61. Paditësit argumentuan që të tri grupet e procedurave ishin kryer gjatë tetë viteve në lidhje me të njëjtën pronë, pothuajse mbi baza ligjore identike dhe me përfshirjen e së njëjtave palë.

62. Qeveria argumentoi që ishin kryer dy grupe procedurash të veçanta, me një shtrirje kohore prej pesë vitesh. Autoritetet gjyqësore nuk kanë vërejtur asnjë vonesë të pajustificuar në asnjërin prej shkallëve të juridiksionit. Sipas mendimit të Qeverisë, fakti që të dy grupet e procedurave janë zhvilluar në mënyrë të pavarur nga njëri-tjetri, nuk përbënte arsye për ndonjë ankesë në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave, meqë ato janë përmbyllur që të dyja në të njëjtën kohë. Qeveria argumentoi që pavarësisht nga rezultati i vendimeve gjyqësore vendase, paditësit asnjëherë nuk e kanë poseduar në të vërtetë pronën e tyre. Për këtë arsye, kohëzgjatja e procedurave nuk mund të konsiderohet si një faktor thelbësor dhe vendimtar për paditësit.

b) Vlerësimi i Gjykatës

63. Gjykata vëren që titulli i pronësisë së paditësve u njoh nga vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 5 shkurt 1998, i cili ka fituar fuqinë e *res judicata*. Gëzimi i asaj të drejte u pengua nga zhvillimi i procedurave paralele dhe procedurave të rishikimit mbikëqyrës.

64. Për shkak të procedurave të rishikimit mbikëqyrës, gjykata çmon që asaj nuk i duhet të marrë një vendim veçmas në lidhje me shqyrtimin në themel të ankesës për kohëzgjatjen e procedurave. Në këto rrethana, është më me vend që çështja të trajtohet në kontekstin e nenit 41.

II. SHKELJA E PRETENDUAR E NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR 1 TË KONVENTËS

65. Paditësit pretenduan që ata kanë qenë viktimë të shkeljes së nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës për shkak të anulimit të vendimit të formës së prerë që ishte dhënë në favor të tyre.

Në nenin 1 të protokollit nr 1 parashikohet që:

“Çdo person fizik apo juridik ka të drejtën e gëzimit paqësor të pronës së tij. Asnjë person nuk do të privohet nga prona e tij me përjashtimin e interesave të publikut dhe kur u nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare.

Dispozitat pararendëse, sidoqoftë, nuk do të cenojnë në asnjë mënyrë të drejtën e një shteti për të zbatuar këto ligje në mënyrën që e gjykon të nevojshme për të kontrolluar përdorimin e pronës në përputhje me interesin e përgjithshëm apo për të siguruar pagimin e taksave ose të ndonjë kontributi apo detyrimi tjetër”.

A. Pranueshmëria

66. Gjykata vëren që ankesa e referuar në këtë pjesë nuk duket qartësisht e pabazuar brenda kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Ajo vëren më tej që ankesa në fjalë nuk është e papranueshme për asnjë lloj arsyeje tjetër. Prandaj, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Shqyrtimi në themel

1. Parashtrimet e palëve

67. Paditësit argumentuan që vendimi i vitit 2000 të Gjykatës së Lartë i dhënë nëpërmjet rishikimit mbikëqyrës i ka privuar ata nga e drejta e pronësisë.

68. Qeveria argumentoi që vendimi i vitit 2000 i rishikimit mbikëqyrës të Gjykatës së Lartë nuk e ka shkelur të drejtën e pronësisë të paditësve në bazë të nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës. Vendimi në fjalë ka korrigjuar paligjshmërinë e vendimeve të mëparshme, që kanë rezultuar nga zbatimi i gabuar i ligjit.

69. Sipas mendimit të Qeverisë, parimi i gëzimit paqësor të pronës së gjithsecilit zbatohet për rastet kur pronari e posedonte pronën e tij pa pengesa *de jure apo de facto*. Në këtë rast, paditësit kishin marrë një vendim gjykate në favor të tyre, por një vendim tjetër gjykate kishte ekzistuar në të njëjtën kohë që e shpallnin vendimin e vitit 1996 të Komisionit të pavlefshëm. Në këto rrethana, duke pasur parasysh faktin që tekstet e dy vendimeve në fjalë ishin kontradiktore, neni 1 i protokollit nr.1 të Konventës nuk u zbatua.

2. Parashtrimet e palës së tretë

70. Pala e tretë që ndërhyri, trashëgimtari i shtetasit K.G. (shihni paragrafin 5 më sipër), kundërshtoi të drejtën e pronësisë të paditësve, duke pretenduar që shtetasi K.G. e kishte pasur pronën në zotërim që në vitin 1959.

3. Vlerësimi i Gjykatës

71. Gjykata përsërit që “posedimi” mund të jetë “posedim ekzistues” apo aset duke përfshirë, në disa situata të përcaktuara qartë edhe pretendimet. Një vendim gjyqësor i formës së prerë, i cili i njeh dikujt titullin e pronësisë mund të konsiderohet si një “pronë” për qëllimet e nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës (shihni Brumarescu, të cituar më lart, § 70).

72. Gjykata vëren që paditësve iu është njohur titulli i pronësisë nga një vendim i formës së prerë i Gjykatës së Lartë më 5 shkurt 1998. Duket se paditësit nuk e morën pronën në posedim meqë ajo ishte e zënë nga pala e tretë. Në vitin 2000, një vendim i dhënë gjatë procedurave të rishikimit mbikëqyrës e anuloi titullin e pronësisë të paditësve.

73. Duke pasur parasysh faktin që pasuria ishte regjistruar në Regjistrin Kadastral në emër të paditësve dhe që e drejta e pronësisë të paditësve ishte mbështetur nga vendimi i formës së prerë i Gjykatës së Lartë i datës 5 shkurt 1998 dhe më vonë ishte përmbysur në procedurat e rishikimit mbikëqyrës, Gjykata konstaton që paditësit posedonin një “pronë” sipas kuptimit të nenit 1 të protokollit nr. 1 të Konventës.

74. Gjykata vëren që kjo ankesë ka lidhje me atë që shqyrtohet në bazë të nenit 6 § 1 në drejtim të anulimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë (shihni paragrafët 52-60 më lart). Pasi ka konstatuar që autoritetet kanë vepruar në shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës, Gjykata vëren që

paditësit kishin pretendime detyruese që rridhnin nga vendimi në fjalë. Si rezultat i procedurave të rishikimit mbikëqyrës, anulimi i një vendimi të detyrueshëm, ka cenuar besimin e paditësve të një vendim gjyqësor detyrues dhe i ka privuar ata nga mundësia për të vënë në zbatim titullin e tyre të pronësisë.

75. Në këto rrethana, Gjykata mendon që anulimi i vendimit të datës 5 shkurt 1998 ishte i papajtueshëm me nenin 1 të protokollit nr.1 të Konventës. Prandaj, ka pasur një shkelje të atij neni.

III. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

76. Neni 41 i Konventës parashikon që:

“Nëse Gjykata konstaton që ka pasur një shkelje të Konventës apo protokolleve të saj dhe në rast se ligji i brendshëm i Palës Kontraktuese të Lartë të interesuar lejon vetëm bërjen e korrigjimeve të pjesshme, Gjykata, në qoftë se është e nevojshme, do t’ia japë këtë mundësi palës së dëmtuar”.

A. Dëmi

77. Paditësit kërkuan 1 047 678 euro për dëmin financiar dhe 450 000 euro për dëmin jofinanciar. Për sa i përket kërkesës për dëmin financiar, paditësit paraqitën vlerësimin e pronës së tyre të bërë nga një ekspert, e cila përbëhet nga shtëpia me sipërfaqe 244,12 m² dhe pjesa rrethuese e tokës me sipërfaqe 400 m², vlera e përbashkët e së cilave është 800 000 euro, ndërsa humbja e fitimit për periudhën 1992-2005 është vlerësuar në shumën prej 247 678 eurosh.

78. Qeveria parashtroi që konstatimi i një shkeljeje në drejtim të ankesave të paditësve do të përbënte një kompensim të mjaftueshëm të tyre.

79. Gjykata përsërit që një vendim gjyqësor në të cilin gjendet një shkelje vendos mbi shtetin e paditur detyrimin ligjor në bazë të Konventës për ta ndërprerë shkeljen dhe të bëjë korrigjimet e duhura për pasojat e saj. Nëse ligji kombëtar lejon vetëm bërjen e korrigjimeve të pjesshme, neni 41 i Konventës i jep Gjykatës kompetencën për t’i dhënë dëmshpërblimin palës së dëmtuar nga veprimi apo mosveprimi që ka çuar në konstatimin e shkeljes së asaj Konvente. Gjykata gëzon autoritet të caktuar në ushtrimin e atyre kompetencave, siç dëshmohet nga mbiemri “i drejtë” dhe fraza “në rast se është e nevojshme” (shihni Driza, i cituar më lart , § 130).

80. Ndërmjet çështjeve që gjykata merr në shqyrtim gjatë përlllogaritjes së dëmshpërblimit janë dëmi financiar (humbja e shkaktuar si rezultat i drejtpërdrejtë i shkeljeve të pretenduara) dhe dëmi jofinanciar (kompensimi për ankthin, bezdinë, shqetësimin dhe pasigurinë e shkaktuar nga kjo shkelje), si edhe humbje të tjera jofinanciare (shihni, ndërmjet autoriteteve të tjera “Ernestina Zullo kundër Italisë”, nr. 64897/01 § 25, 10 nëntor 2004).

81. Gjithashtu, në rast se një apo më shumë nga zërat e elementeve të dëmit nuk mund të përlllogariten me saktësi apo përcaktimi i ndryshimit ndërmjet dëmit financiar dhe atij jofinanciar është i vështirë, Gjykata mund të vendosë kryerjen e një vlerësimi tërësor (shihni “Comingersoll S.A. kundër Portugalisë” [GC], nr. 35382/97, § 29, ECHR 2000-IV).

82. Gjykata kujton që në rastin konkret ajo ka konstatuar një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës dhe të nenit 1 të protokollit nr.1 për shkak të anulimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë , i cili i njihte paditësve të drejtën e pronësisë. Prandaj ekziston një lidhje shkakore ndërmjet shkeljeve të konstatuara dhe kërkesës së paditësve për zhdëmtim financiar.

83. Gjykata mendon që vetë natyra e vendimeve gjyqësore të formës së prerë në favor të paditësve dhe fakti që prona ende është e zënë nga një palë e tretë që e ka blerë atë në mirëbesim do të thotë që *restitutio in integrum* është i pamundur. Rrjedhimisht, zhdëmtimi duhet të jepet *in lieu*.

84. Gjykata e sheh të arsyeshme të kompensojë paditësit për dëmin financiar në lidhje me gjysmën e pronës së tyre dhe për humbjen e fitimeve duke i dhënë një shumë totale. Gjykata nuk mund të pranojë shumat e paraqitura nga paditësit, dhe në veçanti, e konsideron si spekulative orvajtjen për të përlllogaritur se sa mund të ketë qenë humbja e fitimeve të paditësve.

85. Duke pasur parasysh dokumentacionin që ka në dispozicion dhe duke bërë vlerësimin mbi një bazë të drejtë dhe të paanshme, gjykata u jep paditësve një shumë totale prej 450 000 eurosh në lidhje me dëmin financiar dhe atë jofinanciar të shkaktuar ndaj pronës së tyre.

B. Kostot dhe shpenzimet

86. Paditësit kërkuan një shumë totale prej 20 000 eurosh për shpenzimet gjyqësore të procedurave të zhvilluara në Shqipëri dhe atyre të zhvilluara në Strasburg. Ata nuk paraqitën një

pasqyrë të detajuar të shpenzimeve të ndara sipas zërave për të mbështetur pretendimin e tyre për kostot dhe shpenzimet.

87. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, paditësit kanë të drejtë për të marrë rimbursim të kostove dhe shpenzimeve të tyre vetëm në rast se është treguar që ato në të vërtetë dhe domosdoshmërisht janë paguar prej tyre dhe janë të arsyeshme për sa i përket vlerës së tyre. Për këtë qëllim, rregulli 60 §§ 2 dhe 3 i rregullores së Gjykatës përcakton që paditësit duhet t'u bashkëngjisin pretendimeve të tyre për përmbushje të drejtë "çdo dokument mbështetës përkatës" dhe në rast se kjo nuk ndodh, Gjykata "mund ta rrëzojë kërkesën tërësisht apo pjesërisht". Në rastin konkret, duke vërejtur që paditësit nuk kanë paraqitur asnjë dokument, të tilla si fatura të specifikuar për të mbështetur pretendimin e tyre, Gjykata nuk mund të japë asnjë shumë për këtë kërkesë.

C. Interesi i mospërmbushjes së detyrimit

88. Gjykata e çmon të përshtatshme që interesi i mospërmbushjes së detyrimit të mbështetet në normën marxhinale të huadhënies të Bankës Qendrore Europiane, së cilës do t'i shtohen tri pikë për qind.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT:

1. E deklaron kërkesëpadinë të pranueshme.
 2. Gjykon që ka pasur një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës për sa i përket anulimit të vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 5 shkurt 1998.
 3. Gjykon që në bazë të nenit 6 § 1 të Konventës nuk del asnjë çështje e veçantë në lidhje me kohëzgjatjen e procedurave.
 4. Gjykon që ka pasur një shkelje të nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës.
 5. Gjykon:
 - a) që shteti i paditur t'i paguajë paditësve, brenda tri muajve nga data në të cilën vendimi merr formë të prerë në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumën e mëposhtme, që do të konvertohet në valutën kombëtare të shtetit të paditur në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes së detyrimit;
450 000 euro (katërqind e pesëdhjetëmijë euro) plus taksat e nevojshme, në lidhje me dëmin financiar dhe atë jofinanciar;
 - b) që nga skadimi i periudhës tremujore të përmendur më sipër deri në datën e shlyerjes së detyrimit, do të paguhet interes i thjeshtë mbi shumën e lartpërmendur me një normë të barabartë me normën marxhinale të huadhënies së Bankës Qendrore Europiane gjatë periudhës së mospërmbushjes së detyrimit plus tri pikë për qind.
 6. E rrëzon pjesën e mbetur të kërkesave të paditësve për kompensim të drejtë.
- Hartuar në anglisht dhe njoftuar me shkrim më 24 mars 2009, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.

Fatos Araci
Zëvendëssekretar

Nicolas Bratza
Kryetar

Abonimet vjetore për Fletoren Zyrtare mund të bëhen pranë Postës Shqiptare ose pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare, në adresën: Bulevardi “Zhan d'Ark”, prapa ish-ekspozitës "Shqipëria Sot", tel: 04 258 472 (Kryeredaktori).
Çmimi i abonimit në postë për Fletoret Zyrtare 2009 është 16 000 lekë.
Çmimi i abonimit në QPZ është 14 000 lekë pa detyrimin e shpërndarjes në adresa.

Hyri në shtyp më 14.5.2009
Doli nga shtypi më 14.5.2009

Tirazhi: 3300 copë	Formati: 61x86/8
--------------------	------------------

Shtypshkronja e Qendrës së Publikimeve Zyrtare
Tiranë, 2009

Çmimi 40 lekë